

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ

за результатами дослідження на тему:

«Ефективні інструменти
впливу громадськості на
процес прийняття рішень
органами влади»

У звіті викладені результати дослідження інструментів впливу громадськості на процес прийняття рішень органами влади на прикладі Вінницької, Волинської, Сумської та Харківської областей. Проведено порівняльний аналіз ефективності різних інструментів впливу з точки зору громадських організацій, депутатів місцевих рад та статистичних даних. Досліджено використання таких інструментів на практиці. Зроблено висновки та надано рекомендації щодо підвищення ефективності використання інструментів впливу громадськості на процес прийняття рішень органами влади.

Фактичні твердження та оціночні судження, розкриті та виведені у цьому звіті, є інформацією, отриманою з офіційних джерел з використанням інструментів, встановлених та не заборонених чинним законодавством України.

*Аналітична довідка підготовлена в рамках проекту
ГО «Інститут аналітики та адвокації»
за підтримки МФ «Відродження».*

Авторський колектив:

Мізік О.М.

Кисла К.М.

Регіональні координатори:

м.Вінниця - Сергієнко Н.В.

ГО «Прогресивні жінки»,

м.Луцьк - Лавринюк П.П.

ГО «Волинський інститут підтримки та розвитку громадських ініціатив»,

м.Суми - Петрушенко Ю.М.

ГО «Рада молодих вчених»,

м.Харків - Мартиненко В.М.

ГО «Асоціація докторів наук з державного управління»

Рецензенти:

Трегуб В.О.

Домненко І.В.

Нестуля Ю.О.

ЗМІСТ

Вступ	3
I. Дослідження співпраці між громадськими інституціями та органами влади у різних областях України.....	6
II. Аналіз успішних кейсів адвокаційних кампаній в Україні	20
III. Законодавче забезпечення впливу громадськості на процес прийняття рішень органами влади	35
Висновки	44
Рекомендації.....	47

ВСТУП

ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Розвиток громадянського суспільства тісно пов'язаний з рівнем співпраці органів влади з громадськістю щодо управління державними справами.

В умовах розвинутої демократії держава поступається частиною своїх повноважень у державній та управлінській сферах соціальної життєдіяльності самоорганізованим та самоврядним структурам. Очевидно, що сильна країна неможлива без розвинутого громадянського суспільства, яке стає дієвим чинником державотворення за умови конструктивного та соціально відповідального діалогу з нею в межах правового поля.

У політичній системі України політико-управлінські рішення продукуються, формуються та реалізуються центральними органами влади, а також місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування. Найбільш впливовими суб'єктами є Президент України, Верховна Рада України та Кабінет Міністрів України. Застосовуючи різні форми та методи, вони контактують з суспільством щодо всіх нагальних питань. Однак, як свідчить практика, такий публічний діалог не завжди відповідає демократичним вимогам, не сприяє стабілізації суспільного розвитку. Проблемними питаннями у здійсненні комунікацій на різних етапах прийняття рішень органами публічної влади в Україні може бути недостатньо конструктивна участь громадськості, малоефективні комунікації, відсутність зворотного зв'язку.

Незважаючи на те, що залучення громадськості до управління державними справами закладено у Конституції України, законах та ряді нормативно-правових актів, готовність органів державної влади та органів місцевого самоврядування до співпраці з громадськими об'єднаннями не завжди однозначна. Навіть активні представники громадськості чи громадських об'єднань, порушуючи нагальні проблеми та маючи варіанти їх вирішення, далеко не завжди можуть достукатися до влади, щоб донести й реалізувати їх.

ЯК РЕЗУЛЬТАТ – проблеми можуть вирішуватися місяцями, а то й роками, і не завжди отримати логічне завершення. Дублювання органами влади ряду повноважень, або, навпаки, відписки та бюрократична тяганина інколи не дають змоги навіть розібратися, хто є кінцевим виконавцем порушеного питання, і хто нестиме відповідальність за затягування чи ухиляння від розв'язання проблеми. Масштаби трагедії мають тенденцію переростати у недовіру до влади, взаємні претензії та непорозуміння, наслідком чого може стати постійне протистояння між владою та суспільством.

Але свідоме й активне громадянське суспільство вимагає від влади бути соціально підзвітною. Залучення громадськості до підготовки та прийняття владних рішень сприяє прозорості, зрозумілості таких процесів, підвищенню відповідальності посадових осіб.

Довіру населення влада може отримати через співпрацю з громадськістю, і вона повинна так робити. Надання послуг, організаційні й виконавчі функції

мають здійснювати посадовці, яким довіряють і які користуються авторитетом у людей, досвідчені, відповідальні менеджери, професіонали своєї справи, які вміють знаходити правильні рішення, не боятися освоювати нові методи і практики, а також депутати місцевих рад, які повною мірою усвідомлюють свою відповідальність перед виборцями і здатні працювати на користь громад, чий інтереси представляють.

Світовий досвід доводить, що найефективніше питання вирішуються тією владою, яка знаходиться найближче до громадянина. Тобто, важливим елементом успішності зокрема місцевого самоврядування має стати залучення самих громадян, членів територіальної громади до розвитку території, містобудування, залучення громадянського суспільства до вироблення, ухвалення управлінських рішень та контролю за їх виконанням.

Проте для цього необхідно змінити державний перехід влади зі статусу «управляти громадянином» до статусу «спільно з громадянином». Обов'язком органів влади має стати не просто інформування населення, а обґрунтування та пояснення своїх рішень. Обов'язок громадян – бути активними та свідомими, аналізувати інформацію, критикувати конструктивно, а в разі потреби – пропонувати альтернативні шляхи розв'язання суспільних проблем. А головне – бути спроможними впливати на підготовку та прийняття відповідних рішень органами влади у правовому полі, відстоювати свої пропозиції. Тобто, вміти проводити адвокаційні кампанії.

Налагоджена взаємодія державних та місцевих інституцій з громадянами сприяє успішному розвитку країни, гнучкості й швидкості у вирішенні, економічних, соціальних, культурних та інших питань, а також оперативному реагуванню, у тому числі попередженню різноманітних викликів. Адже зарубіжний і вітчизняний досвід свідчить про те, що без участі громадян регіональна політика перетворюється в байдуже «управління територіями». Демократія участі на місцях може дати потужний імпульс для досягнення амбітної мети – справді європейських стандартів життя у наших містах та селах.

Дослідження співпраці органів державної влади з громадськістю дозволить виявити існуючі проблеми, проаналізувати їх причини, запропонувати шляхи вирішення, а також напрацювати механізми підвищення ефективності співпраці влади з громадськістю, адже досить часто причиною цього є необізнаність з основними інструментами впливу на процес підготовки та прийняття владних рішень.

Чудовим прикладом цього є досвід успішних адвокаційних кампаній в Україні за останні 15 років. Вони були проведені у всіх без винятку сферах життя суспільства. Різні за тривалістю, масштабом, мішенями, кількістю осіб, які взяли у них участь, - усі вони є показовими саме своєю результативністю, а також прикладом використання громадськістю законних інструментів для впливу на процес прийняття владою рішень.

Таким чином, **ПРОБЛЕМА АНАЛІТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ** обумовлена

необхідністю пошуку дієвих інструментів впливу громадськості на процес підготовки та прийняття управлінських рішень органами влади.

ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ:

способи впливу на процес підготовки та прийняття рішень органами влади.

ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ:

взаємовідносини між місцевою владою та громадськими інституціями, їх законодавче врегулювання, успішні адвокаційні кампанії, проведені на території України за останні 15 років.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ:

аналіз інструментів адвокації та їх впливу на владу.

ГІПОТЕЗИ ДОСЛІДЖЕННЯ:

Згідно з логікою дослідження висунуто наступні гіпотези:

1. Громадськість не достатньо активно використовує інструменти впливу на владу, передбачені чинним законодавством.
2. На сьогодні більш ефективними способами впливу на процес підготовки та прийняття рішень органами влади є ініціативи, організовані знизу (громадськістю), ніж ініціативи, організовані зверху (владою).
3. Успішна адвокаційна кампанія поєднує в собі різні інструменти впливу на владу.

І. ДОСЛІДЖЕННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ВПЛИВУ НА ВЛАДУ

З метою аналізу різних інструментів впливу громадськості на владу було проведено експертне опитування представників НУО у Вінницькій, Волинській, Сумській та Харківській областях. Для цього було відібрано по 20 громадських організацій за принципом наявності досвіду роботи з владою, проведенням адвокаційних кампаній, достатньою пізнаваністю у своєму місті/області.

Таким НУО було запропоновано дати відповідь на наступні питання:

1. ЯКІ ІНСТРУМЕНТИ ВПЛИВУ НА ПРОЦЕС ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ОРГАНАМИ ВЛАДИ ВИ ВИКОРИСТОВУЄТЕ У СВОЇЙ ДІЯЛЬНОСТІ?

 ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ГРОМАДЯН	 МІСЦЕВІ ІНІЦІАТИВИ	 ГРОМАДСЬКІ СЛУХАННЯ	 ОРГАНИ САМООРГАНІЗАЦІЇ
 ЕЛЕКТРОННІ ПЕТИЦІЇ	 УЧАСТЬ У РОБОТІ ДЕПУТАТ. КОМІСІЙ	 УЧАСТЬ У РОБОТІ СЕСІЇ МІСЦЕВОЇ РАДИ	 ЗУСТРІЧ ПОСАДОВИХ ОСІБ З НАСЕЛЕННЯМ
 ВІЇЗД ДЕПУТАТІВ НА МІСЦЯ	 МІТИНГИ, ПОХОДИ, ДЕМОНСТРАЦІЯ, ПІКЕТ	 КОНСУЛЬТАЦІЇ З ГРОМАДСЬКІСТЮ	 ЗВЕРНЕННЯ ГРОМАДЯН
 ГРОМАДСЬКА ЕКСПЕРТИЗА	 КОНСУЛЬТАТИВНО- ДОРАДЧІ ОРГАНИ	 ЗАЛУЧЕННЯ ПРЕДСТАВНИКІВ ГРОМАДСЬКОСТІ В ЯКОСТІ ЕКСПЕРТІВ	 ОСКАРЖЕННЯ В СУДІ ДІЙ ЧИ БЕЗДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВЛАДИ

2. ЯКІ З НИХ ВИ ВВАЖАЄТЕ НАЙБІЛЬШ ЕФЕКТИВНИМИ (ДО 4 ПОЗИЦІЇ)?

3. ЯКІ КОНСУЛЬТАТИВНО-ДОРАДЧІ ОРГАНИ ПРИ ОРГАНАХ ВЛАДИ СВОЄЇ ОБЛАСТІ/МІСТА ВИ ЗНАЄТЕ?

4. ЯКИЙ СПОСІБ ВПЛИВУ НА ПРОЦЕС ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ОРГАНАМИ ВЛАДИ ВИ ВВАЖАЄТЕ НАЙБІЛЬШ ЕФЕКТИВНИМ – ІНІЦІАТИВИ, ОРГАНІЗОВАНІ ЗНИЗУ, ЧИ ІНІЦІАТИВИ, ОРГАНІЗОВАНІ ЗВЕРХУ?

1. ЯКІ ІНСТРУМЕНТИ ВПЛИВУ НА ПРОЦЕС ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ОРГАНАМИ ВЛАДИ ВИ ВИКОРИСТОВУЄТЕ У СВОЇЙ ДІЯЛЬНОСТІ?

ВІННИЦЬКІ НУО

- загальні збори громадян,
- звернення до органів влади, громадян,
- громадські слухання,
- участь у роботі депутатських комісій, у тому числі виступ на них,
- участь у роботі сесії місцевої ради, у тому числі виступ на ній,
- консультації з громадськістю,
- консультативно-дорадчі органи,
- експертні думки вчених, спеціалістів, представників громадськості, яких влада може залучати в якості експертів,
- оскарження в суді дій чи бездіяльності органів влади.

ВОЛИНСЬКІ НУО

- органи самоорганізації населення,
- звернення громадян,
- консультації з громадськістю,
- громадські слухання,
- участь у роботі депутатських комісій, у тому числі виступ на них,
- участь у роботі сесії місцевої ради, у тому числі виступ на ній,
- експертні думки вчених, спеціалістів, представників громадськості, яких влада може залучати в якості експертів,
- консультативно-дорадчі органи,
- оскарження в суді дій чи бездіяльності органів влади,
- громадська експертиза, у тому числі антикорупційна.

СУМСЬКІ НУО

- звернення громадян,
- органи самоорганізації населення,
- громадські слухання,
- участь у роботі депутатських комісій, у тому числі виступ на них,
- консультації з громадськістю,
- консультативно-дорадчі органи,
- експертні думки вчених, спеціалістів, представників громадськості, яких влада може залучати в якості експертів,
- участь у роботі сесії місцевої ради, у тому числі виступ на ній,
- оскарження в суді дій чи бездіяльності органів влади,
- громадська експертиза, у тому числі антикорупційна,
- мітинги, походи, демонстрації, пікети.

ХАРКІВСЬКІ НУО

- органи самоорганізації населення,
- звернення громадян,
- громадські слухання,
- консультації з громадськістю,
- консультативно-дорадчі органи,
- експертні думки вчених, спеціалістів, представників громадськості, яких влада може залучати в якості експертів,

- участь у роботі депутатських комісій, у тому числі виступ на них,
- участь у роботі сесії місцевої ради, у тому числі виступ на ній,
- оскарження в суді дій чи бездіяльності органів влади,
- мітинги, походи, демонстрації, пікети.

2. ЯКІ З НИХ ВИ ВВАЖАЄТЕ НАЙБІЛЬШ ЕФЕКТИВНИМИ?

ВІННИЦЬКІ НУО

- громадські слухання,
- участь у роботі депутатських комісій, у тому числі виступ на них,
- консультативно-дорадчі органи,
- експертні думки вчених, спеціалістів, представників громадськості, яких влада може залучати в якості експертів.

ВОЛИНСЬКІ НУО

- загальні збори громадян,
- консультативно-дорадчі органи,
- участь у роботі депутатських комісій, у тому числі виступ на них,
- експертні думки вчених, спеціалістів, представників громадськості, яких влада може залучати в якості експертів.

СУМСЬКІ НУО

- органи самоорганізації населення,
- участь у роботі депутатських комісій, у тому числі виступ на них,
- консультативно-дорадчі органи,
- участь у роботі сесії місцевої ради, у тому числі виступ на ній.

ХАРКІВСЬКІ НУО

- участь у роботі депутатських комісій, у тому числі виступ на них,
- консультативно-дорадчі органи,
- мітинги, походи, демонстрації, пікети,
- місцеві ініціативи.

3. ЯКІ КОНСУЛЬТАТИВНО-ДОРАДЧІ ОРГАНИ ПРИ ОРГАНАХ ВЛАДИ СВОЄЇ ОБЛАСТІ/МІСТІ ВИ ЗНАЄТЕ?

ВІННИЦЬКІ НУО

- Громадську раду при обласній державній адміністрації,
- Координаційну раду з питань місцевого самоврядування при голові Вінницької обласної ради,
- Громадську дорадчу комісію при Департаменті освіти і науки Вінницької обласної державної адміністрації,

- Громадську раду при Головному управлінні ДФС у Вінницькій області,
- Консультативну раду при прокуратурі Вінницької області.

ВОЛИНСЬКІ НУО

- Громадська рада при обласній державній адміністрації,
- Волинська рада регіонального розвитку,
- Архітектурно-містобудівна рада при управлінні містобудування та архітектури обласної державної адміністрації,
- Рада підприємців при Луцькому міському голові,
- Громадська рада при ГУ ДФС у Волинській області,
- Консультативна рада при прокуратурі Волинської області.
- Громадська рада при Управлінні Державної пенітенціарної служби у Волинській області.

СУМСЬКІ НУО

- Громадська рада при виконавчому комітеті Сумської міської ради,
- Громадська рада при обласній державній адміністрації,
- Громадська рада при Головному управлінні юстиції у Сумській області,
- Громадська рада при ГУ ДФС у Сумській області,
- Консультативна рада при прокуратурі Сумській області.

ХАРКІВСЬКІ НУО

- Громадська рада при обласній державній адміністрації,
- Громадська рада при ГУ ДФС у Харківській області,
- Консультативна рада при прокуратурі Харківської області,
- Громадська рада при Управлінні Державної пенітенціарної служби у Харківській області.
- Велика громадська рада з питань соціальної політики при Харківському міському голові,
- Харківська обласна студентська рада,
- Рада почесних громадян Харківської області.

4. ЯКИЙ СПОСІБ ВПЛИВУ НА ПРОЦЕС ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ОРГАНАМИ ВЛАДИ ВИ ВВАЖАЄТЕ НАЙБІЛЬШ ЕФЕКТИВНИМ – ІНІЦІАТИВИ, ОРГАНІЗОВАНІ ЗНИЗУ, ЧИ ІНІЦІАТИВИ, ОРГАНІЗОВАНІ ЗВЕРХУ?

Отже, за підсумками опитування представників НУО різних областей, бачимо, що переважно у своїй роботі вони використовують схожі інструменти впливу на владу:

НАЙЧАСТІШЕ ПРЕДСТАВНИКИ НУО РІЗНИХ ОБЛАСТЕЙ ВИКОРИСТОВУЮТЬ ТАКІ ІНСТРУМЕНТИ ВПЛИВУ:

- звернення громадян,
- органи самоорганізації населення,
- громадські слухання,
- участь у роботі депутатських комісій, у тому числі виступ на них;
- консультації з громадськістю,
- консультативно-дорадчі органи,
- експертні думки вчених, спеціалістів, представників громадськості, яких влада може залучати в якості експертів,

- участь у роботі сесії місцевої ради, у тому числі виступ на ній,
- оскарження в суді дій чи бездіяльності органів влади,
- громадська експертиза, у тому числі антикорупційна,
- мітинги, походи, демонстрації, пікети.

НАЙБІЛЬШ ЕФЕКТИВНИМИ ІНСТРУМЕНТАМИ ВПЛИВУ НА ВЛАДУ НУО ВВАЖАЮТЬ:

- органи самоорганізації населення,
- місцеві ініціативи,
- загальні збори громадян,
- участь у роботі депутатських комісій, у тому числі виступ на них,
- консультативно-дорадчі органи,
- мітинги, походи, демонстрації, пікети,
- консультації з громадськістю,
- участь у роботі сесії місцевої ради, у тому числі виступ на ній.

Отже, у різних областях НУО використовують приблизно однаковий набір інструментів для впливу на владу.

Окремо варто зазначити, що НУО назвали перелік консультативно-дорадчих органів, які створені фактично у кожній області при одних і тих же органах влади. Зокрема, такими є громадські ради при обласних державних адміністраціях, громадські ради при міських головах, тощо. Інші консультативно-дорадчі органи були менш відомими для представників НУО. Проте, дослідивши кількість створених консультативно-дорадчих органів, наприклад, при обласних державних адміністраціях, з'ясувалося, що таких нараховується від 64 (Сумська ОДА) до 76 (Вінницька ОДА) та 106 (Харківська ОДА). Такі структури мають різні назви: ради, комісії, колегії, групи, комісії, штаби тощо.

Варто відзначити, що до складу фактично всіх таких консультативно-дорадчих органів входять представники органів влади і майже не входять члени громадських об'єднань. Крім того, про існування більшості таких структур НУО навіть не знають, або лише чули. Цим і пояснюється обмеженість знань представників НУО щодо консультативно-дорадчих органів, а тим паче, про їх діяльність.

Щодо консультативно-дорадчих органів при обласних радах та містах-обласних центрах, то таких структур значно менше, ніж при ОДА. Зокрема:

ОБЛАСНІ РАДИ	
ВІННИЦЬКА	КООРДИНАЦІЙНА РАДА З ПИТАНЬ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ПРИ ГОЛОВІ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
ВОЛИНСЬКА	ПРЕЗИДІЯ ОБЛАСНОЇ РАДИ
СУМСЬКА	ПРЕЗИДІЯ ОБЛАСНОЇ РАДИ
ХАРКІВСЬКА	ОБЛАСНА РАДА VII СКЛИКАННЯ НЕ МАЄ КОНСУЛЬТАТИВНО-ДОРАДЧИХ ОРГАНІВ

КІЛЬКІСТЬ КОНСУЛЬТАТИВНО-ДОРАДЧИХ ОРГАНІВ ПРИ МІСЬК. РАДАХ МІСТ-ОБЛАСНИХ ЦЕНТРІВ	
ВІННИЦЯ	ГРОМАДСЬКА РАДА ПРИ МІСЬКОМУ ГОЛОВІ
ЛУЦЬК	ГРОМАДСЬКА РАДА ПРИ ЛУЦЬКОМУ МІСЬКОМУ ГОЛОВІ, +7 ПРИ УПРАВЛІННЯХ МВК
СУМИ	ГРОМАДСЬКА РАДА ПРИ ВИКОН. КОМІ. СУМЬСЬКОЇ МІСЬК.РАДИ, ТА 8 КДО - ПРИ УПРАВЛІННІ СОЦ. ЗАХИСТУ СУМСЬКОГО МВК
ХАРКІВ	ІНФОРМАЦІЮ НЕ НАДАНО

ЕКСПЕРТНЕ ОПИТУВАННЯ ДЕПУТАТІВ.

Для об'єктивності та виявлення реального стану справ було проведено експерте опитування депутатів міських рад Вінниці, Луцька, Сум та Харкова VI скликання (оскільки каденція тривала з 2012 по 2015 роки, депутати вже мали напрацьований досвід роботи з громадськістю). Проте, зважаючи на широкий політичний спектр депутатів минулого скликання, особливості суспільно-політичної ситуації в кожній області, не всі депутати погодилися взяти участь в експертному опитуванні.

Зокрема, депутатам було запропоновано дати відповідь на такі питання:

1. ЯКІ ІНСТРУМЕНТИ ВПЛИВУ ГРОМАДСЬКОСТІ НА ВЛАДУ ВИ ВВАЖАЄТЕ ЕФЕКТИВНИМИ?
2. ЩО МОГЛО Б ВАС ПЕРЕКОНАТИ ЗМІНИТИ СВОЄ ВЖЕ ПРИЙНЯТЕ РІШЕННЯ?
3. ЯКІ ІНСТРУМЕНТИ, ЗА СПОСОБОМ ЇХ ІНІЦІАТИВИ, НА ВАШУ ДУМКУ, Є БІЛЬШ ЕФЕКТИВНИМИ: ЗНИЗУ (ГРОМАДСЬКІСТЬ) ЧИ ЗВЕРХУ (ВЛАДА)?

1. ЯКІ ІНСТРУМЕНТИ ВПЛИВУ ГРОМАДСЬКОСТІ НА ВЛАДУ ВИ ВВАЖАЄТЕ ЕФЕКТИВНИМИ?

ВІННИЦЯ

- органи самоорганізації населення,
- звернення громадян,
- консультативно-дорадчі органи,
- консультації з громадськістю,
- громадські слухання,
- участь у роботі депутатських комісій, у тому числі виступ на них,
- участь у роботі сесії місцевої ради, у тому числі виступ на ній,
- експертні думки вчених, спеціалістів, представників громадськості, яких влада може залучати в якості експертів.

ЛУЦЬК

- звернення громадян,
- органи самоорганізації населення,
- участь у роботі депутатських комісій, у тому числі виступ на них,
- громадські слухання,
- консультативно-дорадчі органи,
- консультації з громадськістю,
- експертні думки вчених, спеціалістів, представників громадськості, яких влада може залучати в якості експертів.

СУМИ

- експертні думки вчених, спеціалістів, представників громадськості, яких влада може залучати в якості експертів.
- звернення громадян,
- консультації з громадськістю,
- консультативно-дорадчі органи органи самоорганізації населення,
- громадські слухання,
- участь у роботі депутатських комісій, у тому числі виступ на них.

ХАРКІВ

- консультації з громадськістю,
- консультативно-дорадчі органи,
- громадські слухання,
- звернення громадян,
- експертні думки вчених, спеціалістів, представників громадськості, яких влада може залучати в якості експертів,
- участь у роботі депутатських комісій, у тому числі виступ на них,

2. ЩО МОГЛО Б ВАС ПЕРЕКОНАТИ ЗМІНИТИ СВОЄ ВЖЕ ПРИЙНЯТЕ РІШЕННЯ?

ВІННИЦЯ: зустріч керівників та посадових осіб місцевих рад, зокрема, депутатів, з населенням, загальні збори громадян.

ЛУЦЬК: загальні збори громадян, участь у роботі депутатських комісій, у тому числі виступ на них.

СУМИ: зустріч керівників та посадових осіб місцевих рад з населенням, загальні збори громадян.

ХАРКІВ: зустріч керівників та посадових осіб місцевих рад з населенням, участь у роботі депутатських комісій, у тому числі виступ на них.

Отже, як бачимо, лише загальна думка відразу багатьох людей (загальні збори громадян, зустріч керівників та посадових осіб місцевих рад з населенням) може вплинути на депутата й сприяти зміні його вже прийнятого рішення. Майже у всіх областях депутати негативно відгукнулися щодо такого інструменту впливу як мітинги, походи, демонстрації, пікети. Але досить позитивно відзначили донесення питань, проблем та аргументів під час особистої зустрічі, звернень, у тому числі письмових, тобто, будь-які конструктивні способи, які сприяють діалогу.

3. ЯКІ ІНСТРУМЕНТИ, ЗА СПОСОБОМ ЇХ ІНІЦІАТИВИ, НА ВАШУ ДУМКУ, Є БІЛЬШ ЕФЕКТИВНИМИ: ЗНИЗУ (ГРОМАДСЬКІСТЬ) ЧИ ЗВЕРХУ (ВЛАДА)?

Думки депутатів різних міських рад - міст обласних центрів були майже однакові: більш ефективними є **ініціативи знизу (громадськість)**. Проте досить вагомими вважають й ініціативи зверху (ініційовані владою), тому громадськості варто правильно і вчасно їх використовувати.

Маючи відповіді НУО та депутатів, порівнюємо їх з інформацією від органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо інструментів впливу на владу. Так, до обласних рад та міських рад – міст обласних центрів, а також до обласних державних адміністрацій було надіслано листи із запитом на доступ до публічної інформації щодо кількості звернень громадян, запитів на доступ до публічної інформації, проведених консультацій з громадськістю, електронних петицій, звернень до суду на дії чи бездіяльність органів влади, громадських експертиз, заяв на участь у роботі комісій та сесій місцевих рад.

ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ ЗВЕРНЕНЬ ГРОМАДЯН

ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ ЗВЕРНЕНЬ ГРОМАДЯН, ОДА	2013	2014	2015
ВІННИЦЬКА	11 785	14 157	25 424
ВОЛИНСЬКА	7 046	7 365	13 753
СУМСЬКА	12 859	11 262	16 639
ХАРКІВСЬКА	5 867	19 273	40 294
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ ЗВЕРНЕНЬ ГРОМАДЯН, ОБЛАСНІ РАДИ	2013	2014	2015
ВІННИЦЬКА	650	1 413	1 282
ВОЛИНСЬКА	379	508	471
СУМСЬКА	22	26	56
ХАРКІВСЬКА	ІНФОРМАЦІЮ НЕ НАДАНО		

**ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ ЗВЕРНЕНЬ
ГРОМАДЯН, МІСЬКІ РАДИ -
МІСТА ОБЛАСНІ ЦЕНТРИ**

	2013	2014	2015
ВІННИЦЯ	45 495	98 628	125 940
ЛУЦЬК	27 971	26 072	32 419
СУМИ	3 652	2 670	4 619
ХАРКІВ	ІНФОРМАЦІЮ НЕ НАДАНО		

Як бачимо, кількість звернень громадян до органів влади щороку зростає. Способи, які використовують заявники, різні – від усного та письмового звернення, до урядових та «гарячих ліній», електронних звернень тощо.

Думка депутатів місцевих рад про те, що більш ефективно впливати на владу може колектив громадян, ніж одна особа, підтверджується інформацією про поступове щорічне зростання кількості колективних звернень до органів влади.

КІЛЬКІСТЬ КОЛЕКТИВНИХ ЗВЕРНЕНЬ ГРОМАДЯН
**КІЛЬКІСТЬ КОЛЕКТИВНИХ
ЗВЕРНЕНЬ ГРОМАДЯН, ОДА**

	2013	2014	2015
ВІННИЦЬКА	262	240	291
ВОЛИНСЬКА	236	296	233
СУМСЬКА	420	272	342
ХАРКІВСЬКА	499	1 638	2 941

**КІЛЬКІСТЬ КОЛЕКТИВНИХ
ЗВЕРНЕНЬ ГРОМАДЯН, ОБЛАСНІ
РАДИ**

	2013	2014	2015
ВІННИЦЬКА	68	167	147
ВОЛИНСЬКА	63	91	83
СУМСЬКА	10	7	24
ХАРКІВСЬКА	ІНФОРМАЦІЮ НЕ НАДАНО		

**ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ ЗВЕРНЕНЬ
ГРОМАДЯН, МІСЬКІ РАДИ -
МІСТА ОБЛАСНІ ЦЕНТРИ**

	2013	2014	2015
ВІННИЦЯ	1 075	821	1 050
ЛУЦЬК	751	415	515
СУМИ	283	363	782
ХАРКІВ	ІНФОРМАЦІЮ НЕ НАДАНО		

Було досліджено стан проведення **ГРОМАДСЬКОГО ОБГОВОРЕННЯ**. З'ясовано, що не всі органи влади фіксують статистику щодо кількості проведених громадських обговорень, тим паче за різновидами. До того ж органи місцевого самоврядування не проводять такі заходи. А щодо органів виконавчої влади - чітко спостерігається тенденція до збільшення кількості громадських обговорень.

ГРОМАДСЬКІ ОБГОВОРЕННЯ

ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ ПРОВЕДЕНИХ ГРОМАДСЬКИХ ОБГОВОРЕНЬ, **ОДА**

	2013	2014	2015
ВІННИЦЬКА	ІНФОРМАЦІЮ НЕ НАДАНО		
ВОЛИНСЬКА	0	17	42
СУМСЬКА	1 923	1 115	1 289
ХАРКІВСЬКА	ІНФОРМАЦІЮ НЕ НАДАНО		

ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ ПРОВЕДЕНИХ ГРОМАДСЬКИХ ОБГОВОРЕНЬ, **ОБЛ. РАДИ**

	2013	2014	2015
ВІННИЦЬКА	НЕ ПРОВДИЛИСЯ		
ВОЛИНСЬКА	НЕ ПРОВДИЛИСЯ		
СУМСЬКА	ІНФОРМАЦІЮ НЕ НАДАНО		
ХАРКІВСЬКА	ІНФОРМАЦІЮ НЕ НАДАНО		

ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ ПРОВЕДЕНИХ ГРОМАДСЬКИХ ОБГОВОРЕНЬ, **МІСЬК. РАДИ МІСТ ОБЛАСНОГО ЗНАЧЕННЯ**

	2013	2014	2015
ВІННИЦЯ	НЕ ПРОВДИЛИСЯ*		
ЛУЦЬК	НЕ ПРОВДИЛИСЯ		
СУМИ	ІНФОРМАЦІЮ НЕ НАДАНО		
ХАРКІВ	ІНФОРМАЦІЮ НЕ НАДАНО		

*проте на сайті чітко ведеться статистика громадських слухань та громадських обговорень. Відзначається замовник обговорення, питання до розгляду, кількість присутніх осіб, результатів голосування, та прийняті за підсумками обговорення рішення.

Досить важливим показником демократії є право громадянина **прийти на засідання депутатських комісій чи сесію місцевої ради**. В органів місцевого самоврядування попросили надати статистику відвідувань таких засідань. Проте такі дані фактично ніде не фіксуються та не узагальнюються. Винятком є Вінницька обласна рада (2014 рік – 2, 2015 рік – 45) та Вінницька міська рада (2013 рік – 8, 2014 рік – 3, 2015 рік – 33) заяви з проханням включити особу/групу осіб до числа запрошених на сесію. Отже, хоч статистика і не ведеться, проте навіть в одній з областей спостерігаємо підвищення активності та свідомості громадян у зв'язку із зростанням кількості бажаючих бути присутніми на сесіях та депутатських комісіях.

Відносно новим (з липня 2015 року) різновидом колективного (електронного) звернення **електронна петиція**. У світі вона вже давно працює. В Україні – лише здобуває популярність та практичний досвід. До органів влади було подано запит на доступ до публічної інформації з метою вивчення кількості подання електронних петицій. Облдержадміністрації та обласні ради не фіксують такої статистики (проте у 2016 році на сайті Волинської обласної ради подано 4 петиції).

КІЛЬКІСТЬ ЗАРЕЄСТРОВАНИХ ЕЛЕКТРОННИХ ПЕТИЦІЙ, МІСЬКІ РАДИ МІСТ ОБЛАСНОГО ЗНАЧЕННЯ

ВІННИЦЯ

ЛУЦЬК

СУМИ

ХАРКІВ

2015

7

139

39

ІНФОРМАЦІЮ НЕ НАДАНО

ЗВЕРНЕННЯ ДО СУДУ

Такий інструмент, є тривалим, потребує значних зусиль, тому використовується НУО та громадянами не часто. Від обласних рад інформації щодо кількості таких звернень до суду не отримано. Надали статистику лише Луцька міська рада (2013 рік – 16, 2014 рік – 2, 2015 рік – 14 звернень до суду), а також – Вінницька і Сумська облдержадміністрації.

КІЛЬКІСТЬ ЗВЕРНЕНЬ ДО СУДУ НА ДІЇ ЧИ БЕЗДІЯЛЬНІСТЬ СЛУЖБОВЦІВ

ВІННИЦЬКА

ВОЛИНСЬКА

СУМСЬКА

ХАРКІВСЬКА

2013

2014

2015

2

0

1

16

2

14

3

5

3

ІНФОРМАЦІЮ НЕ НАДАНО

Про підвищення свідомості громадян, зацікавленість роботою влади свідчить зростання кількості запитів на доступ до публічної інформації.

ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ ЗАПИТІВ НА ДОСТУП ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

ВІННИЦЬКА

ВОЛИНСЬКА

СУМСЬКА

ХАРКІВСЬКА

2013

2014

2015

328

220

280

124

129

157

301

364

358

ІНФОРМАЦІЮ НЕ НАДАНО

**ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ ЗАПИТІВ
НА ДОСТУП ДО ПУБЛІЧНОЇ
ІНФОРМАЦІЇ, ОБЛАСНІ РАДИ**

ВІННИЦЬКА

2013

43

2014

64

2015

137

ВОЛИНСЬКА

42

41

72

СУМСЬКА

ІНФОРМАЦІЮ НЕ НАДАНО

ХАРКІВСЬКА

ІНФОРМАЦІЮ НЕ НАДАНО

**ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ ЗАПИТІВ
НА ДОСТУП ДО ПУБЛІЧНОЇ
ІНФОРМАЦІЇ, МІСЬКІ РАДИ МІСТ-
ОБЛАСНИХ ЦЕНТРІВ**

ВІННИЦЯ

2013

359

2014

464

2015

564

ЛУЦЬК

299

262

430

СУМИ

516

404

609

ХАРКІВ

1 143

1 275

1 797

З таблиць зрозуміло, що запити на доступ до публічної інформації стають дедалі популярнішими серед населення та НУО. На сайтах деяких органів влади (наприклад, Харківська обласна рада) у спеціальних рубриках «Публічна інформація» розміщено перелік інформації, якою володіє даний орган влади. Такі рубрики дають можливість орієнтуватися, чи володіє дана структура певною інформацією. Але, у зв'язку з тим, що на сайтах розміщено ще не повний перелік інформації, а також беручи до уваги той факт, що не вся інформація оцифрована, багато даних лишаються на паперових носіях і потребують запиту для скан-копії чи ксероксу.

ГРОМАДСЬКІ ЕКСПЕРТИЗИ - досить рідко використовуються НУО для перевірки діяльності влади на відповідність вимогам чинного законодавства. Проте не варто недооцінювати такий інструмент, оскільки він дає можливість виявити порушення в організації роботи, документуванні, прийняття рішень органом влади. Але для його використання необхідні ґрунтовні юридичні, бухгалтерські знання, а також знання аудиту.

**КІЛЬКІСТЬ ГРОМАДСЬКИХ
ЕКСПЕРТИЗ, ОДА**

ВІННИЦЬКА

2013

2014

2015

ЗВЕРНЕНЬ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ ЕКСПЕРТИЗ
НЕ НАДХОДИЛО

ВОЛИНСЬКА

1 експертиза. Громадська рада при ОДА звернулася з перевіркою діяльності управління освіти Луцької міської ради щодо забезпечення прозорості проведених у 2014-2015 навч.роках тендерних закупівель продуктів харчування для дошкільних навчальних закладів м.Луцьк

[ДАЛІ ПРОДОВЖЕННЯ](#)

СУМСЬКА

ЗВЕРНЕНЬ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ ЕКСПЕРТИЗ
НЕ НАДХОДИЛО

ХАРКІВСЬКА

ІНФОРМАЦІЮ НЕ НАДАНО

КІЛЬКІСТЬ ГРОМАДСЬКИХ
ЕКСПЕРТИЗ, ОБЛ. РАДА

2013

2014

2015

ВІННИЦЬКА

1 експертиза. Відповідне клопотання подав член коаліції "Прозорі ради" – щодо рівня відповідності нормативно-правових актів Вінницької обласної ради 6 скликання діючому законодавству. Проте окремі норми вже були прописані у Регламенті обласної ради 6 скликання

ВОЛИНСЬКА

ГРОМАДСЬКІ ЕКСПЕРТИЗИ
НЕ ПРОВІДИЛИСЯ

СУМСЬКА

ЗВЕРНЕНЬ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ ЕКСПЕРТИЗ
НЕ НАДХОДИЛО

ХАРКІВСЬКА

ІНФОРМАЦІЮ НЕ НАДАНО

КІЛЬКІСТЬ ГРОМАДСЬКИХ
ЕКСПЕРТИЗ, МІСЬКІ РАДИ МІСТ
ОБЛАСНОГО ЗНАЧЕННЯ

2013

2014

2015

ВІННИЦЬКА

ІНФОРМАЦІЮ НЕ НАДАНО

ВОЛИНСЬКА

1 експертиза. Управління містобудування і архітектури. За підсумками подано 6 пропозицій, з яких 4 – враховано управлінням, 2 – відхилено.

СУМСЬКА

ЗВЕРНЕНЬ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ ЕКСПЕРТИЗ
НЕ НАДХОДИЛО

ХАРКІВСЬКА

ІНФОРМАЦІЮ НЕ НАДАНО

Отже, як бачимо, думки НУО і депутатів частково підтверджуються статистичними даними, зокрема, щодо зростання зацікавленості громадськості до роботи влади. Також громадськість прагне бути присутньою на засіданнях депутатських комісій, сесіях, проте немає відпрацьованого механізму фіксації подібних звернень. На жаль, владою не фіксується кількість загальних зборів громадян, місцевих ініціатив, хоча існують відповідні процедури й механізми.

Електроні петиції – це нова форма електронного звернення, яка лише розвивається. Не всі органи влади ведуть статистику кількості таких петицій, а тим паче кількості тих, що набрали необхідну кількість голосів, були розглянуті й прийняті відповідні рішення.

Громадські експертизи за звернення до суду вимагають ґрунтовних знань

чинного законодавства та фінансової грамотності громадськості, тому є достатньо складними й затяжними у часі. Проте прецеденти є, тому у майбутньому варто очікувати зростання кількості вжиття таких інструментів.

Консультативно-дорадчі органи – досить потужний майданчик для дискусій та обговорення актуальних проблем. Саме тут відбуваються віддзеркалення думок суспільства і його реакція на певні події. Тому й назва такого органу відповідає його головній меті: дорадчий та консультативний. При кожній облдержадміністрації, райдержадміністрації, у частині обласних та районних рад створено громадські ради. При органах виконавчої влади також значна кількість таких структур, які мають на меті періодичне зібрання з вирішення та/або запобігання виникненню проблем, об'єднання зусиль для спільного вирішення питання або для розгляду певного роду господарських питань. Назви таких органів можуть бути найрізноманітніші: рада, комісія, штаб, колегія, комітет, група тощо.

Якщо кількісний склад таких органів обмежується органом влади, при якому він діє, то якісний (персональний) склад має бути професійним, таким, що відповідає меті. Тому відбір професіоналів з відповідною освітою, досвідом роботи у певній сфері і конкретними результатами сприятиме ефективній та оперативній роботі консультативно-дорадчого органу.

Зазвичай консультативно-дорадчі органи є вузькоспеціалізовані й створюються для роботи у конкретному напрямку. Проте буває потреба об'єднати зусилля у міжвідомчій комісії, міжсекторальній робочій групі тощо.

Проте, зважаючи на те, що НУО входять до складу лише громадських рад, а їх рішення мають для органу влади лише рекомендаційний характер, хоч і мають бути розглянуті в обов'язковому порядку, то вплив такого інструменту на владу є обмеженим. Але, за наявності фахового складу такої ради, ефективних пропозицій, та оперативної діяльності громадські ради можуть стати дійсно професійним та експертним порадиником влади.

Масові акції НУО використовують рідко, як крайній захід, проте вважають їх дієвими. Депутати ж навпаки, не вітають такий інструмент впливу, вважаючи його тиском на владу.

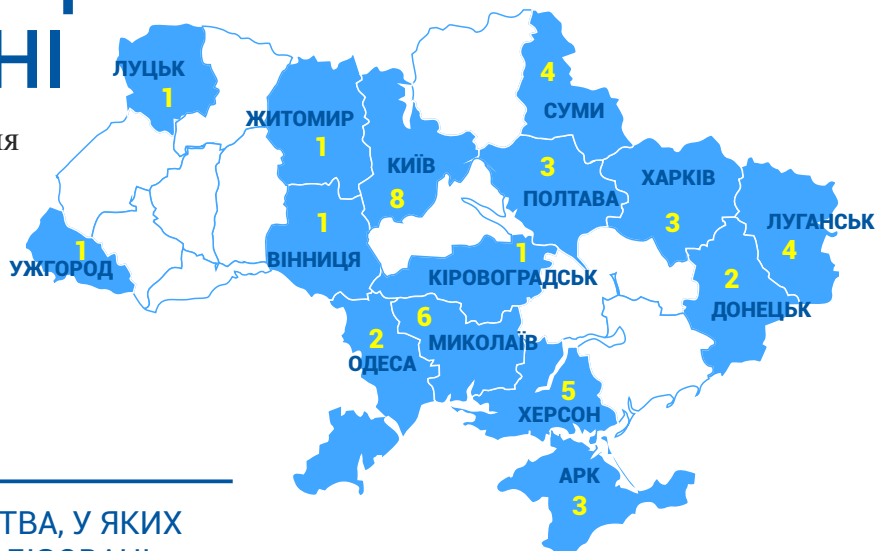
Таким чином, перша гіпотеза дослідження підтвердилася частково. Тобто, НУО використовують переважно перевірені часом та досвідом (власним чи партнерів), і значно менше – нові й нещодавно зарповаджені.

Друга й третя гіпотези дослідження підтвердилися повністю. НУО у своїх відносинах з владою використовують переважно інструменти, ініційовані знизу, проте зазвичай поєднують їх з деякими інструментами, ініційованими зверху.

II. АНАЛІЗ УСПІШНИХ КЕЙСІВ АДВОКАЦІЙНИХ КАМПАНІЙ В УКРАЇНІ

У процесі проведення дослідження було проаналізовано 45 ПРАКТИК АДВОКАЦІЙНИХ КАМПАНІЙ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ, ЗОКРЕМА У ТАКИХ ОБЛАСТЯХ:

ГАЛУЗІ ГОСПОДАРСТВА, У ЯКИХ ПРОВОДИЛИСЯ АНАЛІЗОВАНІ АДВОКАЦІЙНІ КАМПАНІЇ:

3 АНТИ-ТЮТЮНОВА	2 ДОПОМОГА ВПО	8 ОСВІТА, ШКОЛА, БІБЛІОТЕКА, КНИГАРНЯ	9 ДОПОМОГА НАРКО-ЗАЛЕЖНИМ, ЗПТ, ВІЛ/СНІД
2 ГЕНДЕРНІ ПИТАННЯ, ПРОТИДІЯ НАСИЛЬСТВУ	3 ЗЕМЕЛЬНІ ПИТАННЯ	4 БЛАГОУСТРІЙ, ЧИСТОТА	1 ЮРИДИЧНИЙ ЗАХИСТ
1 ЖКГ	4 ЖИТЛОВІ ПИТАННЯ, ОСББ	1 ПРОЗОРІСТЬ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ	5 ІНФРАСТРУКТУРА, ТРАНСПОРТ
1 ДОСТУПНІСТЬ І ПРОЗОРІСТЬ ВЛАДИ, Е-УРЯДУВАННЯ	1 ПРОМИСЛОВІСТЬ		

У процесі вивчення зазначених адвокаційних кампаній встановлено, що в процесі них НУО використовували перераховані вище інструменти впливу громадськості на процес підготовки та прийняття рішень органами влади. Проте варто зазначити, що кожна адвокаційна кампанія була особливою, інструменти, використані у процесі її реалізації, призводили до конкретного очікуваного (або частково очікуваного) результату лише завдяки чіткому плану дій, правильно визначеним мішеням, стейкхолдерам, ефективній медіакампанії, значній кількості прихильників та участі авторитетних осіб – лідерів громадської думки.

Наведемо приклад такого поєднання, розібравши декілька успішних адвокаційних кампаній.

«ГЕНЕРАЛЬНИЙ ПРОТЕСТ» М. ОДЕСИ

ПЕРІОД: 2013 рік.

УЧАСНИКИ: Громадський рух у складі більше 10 громадських та політичних організацій.

Громадський рух під назвою «Генеральний протест» об'єднав одеситів, активістів різних громадських та політичних організацій (у тому числі ідейних супротивників) проти прийняття Генерального плану міста Одеси, котрий передбачав фактичний «дерибан» міста та знищення його екологічного і культурно-архітектурного обличчя.

ДІЯЛЬНІСТЬ ТА РЕЗУЛЬТАТ

В результаті цілого комплексу різноманітних заходів (громадські слухання, багатотисячні колективні звернення, вплив на депутатський корпус міської ради та народних депутатів, масові мирні акції, флеш-моби, перекриття вулиць тощо), потужної інформаційної кампанії та підтримки багатьох місцевих ЗМІ, було створено спільну погоджувальну комісію та досягнуто значних успіхів у доопрацюванні Генерального плану. Громадськістю фіксувався кожен крок влади, детально вивчалися всі документи, аналізувалися протоколи після засідань. Зокрема, заборонена забудова прибережних схилів, збережені всі зелені зони, тролейбусні та трамвайні маршрути, існуючі автостоянки та гаражні кооперативи, передбачено розвиток вело-інфраструктури. І хоча питання з прийняттям Генерального плану міста Одеси наразі ще не закінчено, «Генеральний протест» примусив владу рахуватися з позицією громади та значно активізував громадську активність традиційно спокійного курортного міста.

ІНСТРУМЕНТИ:

- громадські слухання,
- консультації з громадськістю,
- звернення громадян,
- участь у роботі депутатських комісій, у тому числі вступ на них,
- зустріч керівників та посадових осіб місцевих рад з населенням,
- експертні думки вчених, спеціалістів, представників громадськості, яких влада може залучати в якості експертів,
- участь у роботі сесії місцевої ради, у тому числі виступ на ній,
- мітинги, походи, демонстрація, пікет,
- консультаційно-дорадчі органи.

СТОП МАСОВОМУ БУДІВНИЦТВУ МІНІ-ГЕС НА КАРПАТСЬКИХ РІЧКАХ

МІСЦЕ: Закарпатська область.

ПЕРІОД: 2011-2013 роки.

УЧАСНИКИ: Коаліційне об'єднання «Форум екологічного порятунку Закарпаття» (РМЕО «Екосфера», Міжнародний інститут людини і глобалістики «Ноосфера», Громадський центр м. Ужгорода та низка інших організацій).

Наприкінці 2011 року Закарпатська обласна рада вирішила побудувати міні-гідроелектростанції у верхів'ї гірських річок Закарпаття без попереднього вивчення їх впливу на довкілля, соціально-економічного впливу на місцеві громади та без урахування енергетичного балансу. Думку місцевих громад було нівельовано — громадські слухання проведені практично потайки, багато мешканці сіл про це не поінформовані.

ДІЯЛЬНІСТЬ ТА РЕЗУЛЬТАТ. З метою призупинити розгортання проектів будівництва малих ГЕС у Закарпатті до здійснення їх оцінки з точки зору можливого негативного впливу на довкілля, ландшафти та соціально-економічні наслідки, було створено коаліційне об'єднання «Форум екологічного порятунку Закарпаття». Оперативною метою першої фази адвокаційної кампанії було скасувати рішення Закарпатської обласної ради про будівництво 360 міні-ГЕС у верхів'ї гірських річок Карпат, чого і було досягнуто — судовий процес у суді першої інстанції виграли. І хоча обласна рада подала апеляцію, значний резонанс цієї справи в суспільстві грав на користь громадським активістам. Окрім того, було поінформовано про проблему все активне населення області, позитивно проведено громадські слухання та збори села у громадах, де планується будівництво міні-ГЕС, перешкоджено будівництву 7 міні-ГЕС на рівні погодження містобудівної документації з місцевими громадами. Вагомим результатом стала розробка методики визначення місць для будівництва міні-ГЕС у Карпатах на основі екологічних принципів та критеріїв.

ІНСТРУМЕНТИ:

- консультативно-дорадчі органи,
- звернення громадян,
- експертні думки вчених, спеціалістів, представників громадськості, яких влада може залучати в якості експертів,
- оскарження в суді дій чи бездіяльності органів влади,
- громадські слухання,
- загальні збори громадян.

ПЕРІОД: 2012-2013 роки.

ПРОБЛЕМА. Територіально селище Видне-1 розташоване на околиці м. Луганська, і до нього можна дістатися тільки маршрутним таксі обласного значення. Це значно ускладнювало можливість проїзду жителів селища до місця роботи, навчання, для особистих потреб та суттєво обмежувало їх право на рівні можливості у користуванні громадським транспортом. У ході активної забудови селища, проблема недостатнього забезпечення міським громадським транспортом особливо загострилася.

ДІЯЛЬНІСТЬ ТА РЕЗУЛЬТАТ. З 2006 року жителі Видного-1 неодноразово та безуспішно зверталися до Луганської міської ради щодо продовження

маршрутів міського громадського транспорту. Лише у 2012 році, після переговорів учасників кампанії з міською владою, було запропоновано жителям селища організувати та облаштувати місце для розвороту громадського міського транспорту на кінцевій зупинці, що і було зроблено силами самих жителів. У свою чергу, виконком Луганської міської ради 13 лютого 2013 року продовжив 2 маршрути, а сесія Луганської міської ради 28 серпня 2013 року прийняла рішення «Про затвердження маршрутної мережі міських автобусних маршрутів загального користування м. Луганська» про продовження 8 маршрутів. Після того, як перевізники внесли відповідні зміни в паспорти своїх маршрутів, проблема забезпечення селища Видне-1 міським транспортом була вирішена.

ІНСТРУМЕНТИ:

- звернення громадян,
- участь у роботі депутатських комісій, у тому числі виступ на них,
- органи самоорганізації населення,
- місцеві ініціативи.

ОСББ ОТРИМАЛИ ПОРЯДОК ПЕРЕДАЧІ ПРИБУДИНКОВОЇ ТЕРИТОРІЇ

МІСЦЕ: м. Вознесенськ, Миколаївська область.

ПЕРІОД: 2010-2012 роки.

УЧАСНИКИ: Вознесенська міська громадська організація «Агентство економічного розвитку» та Коаліція в складі 18 ОСББ м. Вознесенська.

ПРОБЛЕМА. На момент реалізації ініціативи, ОСББ міста Вознесенська не могли реалізувати своє право на безоплатну приватизацію прибудинкової території через ускладненість та завищену вартість процедури. Близько 15 ОСББ почали процедуру приватизації землі, але станом на 1 серпня 2010 року жодне з них не мало правовстановлюючих документів, що створювало значні перепони та обмеження в їх розвитку. У першу чергу, без права власності на землю, ОСББ не могли ефективно захиститись від небажаних забудовників та нецільового використання їх прибудинкової території, так як і не мали права її використовувати — здавати в оренду, або здійснювати господарську діяльність.

ДІЯЛЬНІСТЬ ТА РЕЗУЛЬТАТ. Учасниками кампанії було розроблено рекомендації у вигляді Тимчасового порядку передачі землі. У 2012 році місцева коаліція переросла в національну з регіональним осередком у Миколаївській області та продовжила працювати над удосконаленням національної нормативно-правової бази в сфері оформлення прибудинкових територій, базуючись на досвіді м.Вознесенськ. Одним з локальних результатів роботи національної коаліції було прийняття аналогічного рішення про тимчасовий порядок передачі землі в смт. Баштанка Миколаївської області.

ІНСТРУМЕНТИ:

- загальні збори громадян,
- органи самоорганізації населення,
- участь у роботі депутатських комісій, у тому числі виступ на них,
- участь у роботі сесії місцевої ради, у тому числі виступ на ній.

ПРОЕКТ «ДОНЕЦЬК БЕЗ ТЮТЮНОВОГО ДИМУ»

ПЕРІОД: 2011-2012рр.

ПРОБЛЕМА: реалізація прав жителів Донецька на чисте (вільне від тютюнового диму) повітря шляхом 100% звільнення громадських місць від тютюнового диму до Євро-2012 та активізація громадян для захисту свого права та вільне від тютюнового диму повітря.

Проводиться широка інформаційно-просвітницька кампанія для інформування громадян про шкоду пасивного куріння у громадських місцях. У будні з 9.00 до 17.00 працює безкоштовна «гаряча» телефонна лінія, оператор якої фіксує скарги на паління у недозволених місцях, надає інформацію про механізм захисту права на чисте повітря, контакти контролюючих структур. Узагальнена інформація від громадян, які звернулися на гарячу лінію, уніфікувалася та передавалася місцевій владі, відповідним особам, правоохоронним органам. На підставі отриманих скарг і, завдяки активізації громадян, ДОО «КВУ» рекомендував Донецькій міській раді внести зміни у рішення від 10.11.2006 р. №6/8 «Про визначення місць, вільних від паління та розпиття спиртних напоїв на території міста Донецьк» і доповнити його новим пунктом – зупинками громадського транспорту і 20-метровій зоні навколо них. Дана рекомендація була розглянута і підтримана на VI сесії міської ради 23.09.2011 р. Протягом усього проекту проводилися круглі столи, експертні та робочі групи, наради з представниками цільових груп (правоохоронних органів, установ охорони здоров'я, освіти, відпочинку, громадського харчування) з метою виявлення оптимальних шляхів вирішення проблеми паління у громадських місцях. Питання пасивного паління зайняло належне місце у ЗМІ: телеканали стали проводити тематичні передачі, у пресі з'явилося достатня кількість статей, на радіо – соціальна антитютюнова реклама. Ініціатива звільнення громадських місць від тютюнового диму отримала суттєву підтримку з боку громадськості, бізнесу та влади. 17.03.2011р. на спільній прес-конференції з керівництвом «Донбас-Арени» було оголошено про введення заборони на паління на стадіоні. 11.08.2011р. голова Донецької ОДА та голова Донецької облради публічно підтримали політику непаління у громадських місцях і звернулися до донеччан і керівників спортивних об'єктів із закликом заборонити палити у місяцях проведення спортивних змагань. За ініціативи ДОО «КВУ» у жовтні 2011р. була створена коаліція «Донбас без тютюнового диму», до якої увійшли ГО, які не отримують фінансову чи іншу допомогу від тютюнових компаній і дотримуються у своїй діяльності політики непаління. Членами коаліції «Донбас без тютюнового диму» були ініційовані консультації з громадськістю на тему «Проблема пасивного паління у громадських місцях». У підсумку, 23.12.2011р. розпорядженням Донецького міського голови було створено оргкомітет з підготовки громадських слухань 01.03.2012р.

ІНСТРУМЕНТИ:

- звернення громадян,
- консультації з громадськістю,
- консультативно-дорадчі органи,
- громадські слухання,
- участь у роботі депутатських комісій, у тому числі виступ на них.

ПЕРІОД: 2009-2013 роки.

УЧАСНИКИ: Миколаївська міська громадська організація «Фонд розвитку міста Миколаєва», Центральна бібліотечна система м. Миколаєва, МОО ВГО, ТРК «МАРТ».

ПРОБЛЕМА: Наразі три міста в Україні мають цілісну програму впровадження системи електронного врядування (Київ, Луцьк і Миколаїв), ще 7 міст користуються програмами інформатизації діяльності міських рад. У Миколаєві електронне врядування стало можливим завдяки тривалій роботі учасників ініціативи.

ДІЯЛЬНІСТЬ ТА РЕЗУЛЬТАТ. Основу діяльності склала успішно проведена базова адвокаційна кампанія, у результаті чого з'явилося рішення Миколаївської міської ради №47/21 від 24 червня 2010 року «Про затвердження міської Програми «Електронне врядування та електронна демократія у місті Миколаєві на 2010-2015 роки». Проте, незважаючи на прийняття самої програми, бракувало механізму її реалізації за участю громадських активістів та бюджетного фінансування. Тому наступним кроком був аналіз (діагностування) Миколаївської міської ради щодо наявної системи управління якістю виконавчих органів за міжнародним стандартом ISO 9001:2008 та компанія громадського лобювання НПА згідно з рекомендаціями дослідження. Зокрема, було прийнято 6 нормативних документів, що запровадили систему е-демократії у місті та забезпечили її фінансування з міського бюджету (1 млн грн. у 2011 році). Складовими моделі стали портали мера та віртуальна приймальня «Місто, у якому ти живеш», мережа 18 центрів обслуговування громадян. Лише за один рік послугами центрів обслуговування громадян скористалось понад 2300 осіб, які отримали 1807 е-послуг. Також запрацювала створена громадська експертна рада, яка займається впровадженням електронного управління та електронної демократії. Указаний досвід неодноразово визнано успішним. Так, у травні 2012 року ініціатива стала переможцем у конкурсі на «Біблію-ярмарку» у номінації «Захист прав та представлення інтересів громади», у травні 2013 року — переможцем міжнародного конкурсу «Внесок у відкритий уряд» (EIFL-PLIP).

ІНСТРУМЕНТИ:

- участь у роботі депутатських комісій, у тому числі виступ на них,
- експертні думки вчених, спеціалістів, представників громадськості, яких влада може залучати в якості експертів,
- консультативно-дорадчі органи.

ПЕРІОД: 2009-2013 роки.

ДІЯЛЬНІСТЬ ТА РЕЗУЛЬТАТ. Уперше в Херсоні були задіяні ресурси не тільки громадських організацій, але й ОСББ, трьох партій, учених, органів самоорганізації населення, здебільшого місцевих ЗМІ. Після років боротьби дубовий гай, відомий у Херсоні як «Дубки», нарешті віднесено до списку парків та скверів Херсона під назвою «Парк «Ювілейний», відповідно вирубувати дерева і забудовувати цю територію відтепер заборонено. Сталася ця довгоочікувана подія 30 серпня 2013 року, коли сесія міськради прийняла «Концепцію розвитку парків та скверів Херсона». Цю концепцію ще у 2011 році розробили і запропонували міськраді громадські організації, але знадобилося ще 2 роки, щоб переконати більшість депутатів проголосувати за цей документ, який передбачає збереження, відновлення і розвиток зелених зон міста.

- загальні збори громадян,
- участь у роботі депутатських комісій, у тому числі виступ на них,
- експертні думки вчених, спеціалістів, представників громадськості, яких влада може залучати в якості експертів,
- громадські слухання,
- участь у роботі сесії місцевої ради, у тому числі виступ на ній.

АДВОКАЦІЯ ПРАВА НА ОСВІТУ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ У СУМСЬКИХ ВНЗ

МІСЦЕ: м.Суми.

ПЕРІОД: 2014-2015 роки.

ПРОБЛЕМА: студенти-переселенці намагаються працевлаштуватися, але роботодавці неохоче беруть таких осіб на роботу. Суттєво ускладнюється матеріальне становище студентів проблемою виплати стипендій. Також фіксується інформаційний розрив між студентами та адміністрацією ВНЗ, що приймають, органами студентського самоврядування, профспілкового комітету, що ускладнює шляхи надання їм необхідної допомоги. Також більшість переселенців недостатньо поінформовані з питань нормативно-правової бази щодо захисту своїх прав та отримання допомоги від держави.

ДІЯЛЬНІСТЬ ТА РЕЗУЛЬТАТ: рекомендації, що були розроблені за підсумками реалізації проекту та затверджені під час круглого столу із представниками ВНЗ та органів державної влади. Зокрема, було запропоновано створення інформаційних сторінок на сайтах ВНЗ, на яких буде розміщена необхідна інформація щодо захисту прав ВПО, корисні посилання та контакти для отримання допомоги, а також проведення ВНЗ інформаційних днів. Окремо було висвітлено перспективи продовження даного проекту у напрямку сприяння працевлаштуванню та самозайнятості студентів-ВПО. Зокрема, ГО «Рада молодих вчених» розробила декілька пропозицій, які передбачають проведення серії тренінгів та майстер-класів, спрямованих на розвиток лідерських якостей, допомогу у пошуку роботи, створення коворкінгового центру та бізнес-інкубатору для забезпечення працевлаштування студентів-переселенців та можливостей започаткування власної справи.

ІНСТРУМЕНТИ:

- звернення громадян,
- консультації з громадськістю,
- участь у роботі депутатських комісій, у тому числі виступ на них.

ПЕРІОД: Донецька обласна організація Всеукраїнської громадської організації «Комітет виборців України».

ДІЯЛЬНІСТЬ ТА РЕЗУЛЬТАТ. Метою адвокаційної кампанії було розробити та прийняти Концепцію розвитку велосипедної інфраструктури м.Донецька, котра б передбачила надання велосипедистам реальної можливості безпечно та комфортно пересуватися містом У грудні 2012 року, враховуючи рекомендації учасників кампанії, Донецька міська рада прийняла «Програму розвитку дорожнього руху та підвищення його безпеки на території міста Донецька на 2013-2015 роки». Серед інших пунктів, у програмі передбачено розробити Концепцію розвитку руху велосипедного транспорту в м. Донецьку та виконати проектування та будівництво велосипедних доріжок у строк до 2015 року. У червні 2013 року проект Концепції розвитку велосипедної інфраструктури був оприлюднений на сайті Донецької міської ради, розпочалися консультації з громадськістю та прийом коментарів від велосипедистів. У серпні 2013 року в парковій зоні відкрита перша в історії Донецька велосипедна доріжка. Створена робоча група з представників громадськості, ЗМІ, проектантів та управлінь міськради (50/50) задля обговорення проектів кожного наступного веломаршруту. Наразі готується проект рішення для прийняття Концепції розвитку велосипедної інфраструктури депутатами на черговій сесії Донецької міської ради.

- звернення громадян,
- консультації з громадськістю,
- консультативно-дорадчі органи,
- участь у роботі депутатських комісій, у тому числі виступ на них,
- участь у роботі сесії місцевої ради, у тому числі виступ на ній.

РОЗРОБКА НАЦІОНАЛЬНИХ КРИТЕРІЇВ ТА ВИМОГ ДО НАДАВАЧІВ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ТА СТАЛОСТІ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ВІЛ/СНІДУ

ПЕРІОД: червень-липень 2012 р.

У 2012 році було прийнято зміни до Закону України «Про соціальні послуги», яким нормативно започатковано впровадження соціального замовлення в Україні. Даним законом для подальшого розвитку ринку соціальних послуг передбачено розробку низки інструментів, які б регулювали дане питання. ВІЛ-сервіс в Україні має величезні напрацювання, широкий спектр неурядових організацій, які надають соціальні послуги у сфері ВІЛ-СНІДу та мають потенціал у майбутньому стати споживачами соціального замовлення. Це надасть змогу максимально охопити всі категорії населення, уразливі до ВІЛ, якісними соціальними послугами. Тому для забезпечення сталості та розвитку соціальних послуг в сфері ВІЛ/СНІДу необхідно провести ряд адвокаційних заходів, спрямованих на просування соціального замовлення в сфері ВІЛ/СНІДу. Одними із ефективними кроків на шляху адвокаційних заходів є співпраця із Міністерством соціальної політики у розробці необхідних інструментів нормативно-правового характеру задля запровадження соціального замовлення, зокрема це стосується критеріїв та вимог до надавачів соціальних послуг, які в подальшому стануть підставами для внесення неурядових організацій до реєстру суб'єктів, що надають соціальні послуги. Надзвичайно важливим з боку Коаліції було долучитись до розробки вказаних критеріїв. Це дає можливість врахувати інтереси неурядових організацій, що надають послуги. Розробка критеріїв та вимог до надавачів соціальних послуг здійснювалася у тісній співпраці із департаментом соціальних послуг Міністерства соціальної політики та у наступні етапи.

I етап – аналіз діючої законодавчої вітчизняної та міжнародної бази з питань вимог до надавачів соціальних послуг;

II етап – обговорення та узгодження із Міністерством соціальної політики структури документу щодо критеріїв та вимог до надавачів соціальних послуг, а також індикаторів вимог.

III етап – розробка драфту документу, зокрема Постанови Кабінету Міністрів щодо вимог до надавачів соціальних послуг та направлення до Міністерства соціальної політики.

IV етап – доопрацювання проекту Постанови з урахуванням зауважень Міністерства соціальної політики. Упродовж розробки нормативного документу постійно відбувалися робочі зустрічі із представниками Департаменту соціальних послуг Міністерства соціальної політики, а також спілкування шляхом телефонних розмов та електронної пошти. На сьогодні розроблений документ узятий Міністерством соціальної політики до роботи та надісланий іншим департаментам міністерства для надання пропозицій. Із міністерством триває постійний зв'язок. Фактичним результатом даної адвокації став проект Постанови про затвердження критеріїв суб'єктів, що надають соціальні послуги, які містять загальні та спеціальні критерії, а також порядок формування та ведення на підставі цих критеріїв реєстру суб'єктів, що надають соціальні послуги, що в подальшому стане основою для «ліцензування» неурядових організацій та можливість брати участь у соціальному замовленні як на національному, так і місцевому рівнях.

Постанова містить ряд додатків, які регламентують форми подачі документів від НУО до реєстру суб'єктів, що надають соціальні послуг тощо. Задля досягнення максимальної мети адвокаційних заходів необхідно постійно підтримувати зв'язок із Міністерством соціальної політики, сприяти громадському обговоренню даного документу та його вдосконаленню, а також прийняттю.

ІНСТРУМЕНТИ:

- зверення громадян,
- консультації з громадськістю,
- консультативно-дорадчі органи,
- громадське обговорення.

ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ З ЛУЦЬКИМИ ЛІФТАМИ

ПЕРІОД: 2011-2012 роки.

УЧАСНИКИ: Громадський ресурсний центр для ОСББ у м. Луцьку та Волинський інститут підтримки та розвитку громадських ініціатив.

ПРОБЛЕМА: у пресі розміщувались статті із різними звинуваченнями у беспорядності ОСББ, у роботі із кожним головою об'єднання були задіяні «психологічні важелі тиску», проводились дебати у прямому ефірі місцевого телебачення, де представники Держгірпромнагляду «переконливо», спираючись на «Правила будови та безпечної експлуатації ліфтів», але аж ніяким чином не ОСББ (населення), намагались перекласти відповідальність за організацію з технічного обслуговування ліфтового господарства на голів ОСББ. Ніхто із представників Держгірпромнагляду, власне, і не намагався розглянути ситуацію під іншим кутом, з точки зору простого громадянина, який користується ліфтом. Голови ОСББ змушені були самостійно опрацювати «Правила будови та безпечної експлуатації ліфтів», зробити зміни, написати доповнення і подати Міністерству регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства документ, для внесення поправок, які будуть захищати права ОСББ.

ДІЯЛЬНІСТЬ ТА РЕЗУЛЬТАТ. Заручившись депутатською підтримкою, питання експлуатації ліфтів розглядалось 17.01.2012 року на Комісії з вивчення та сприяння діяльності ОСББ м. Луцька, на яку було запрошено депутатів, керівників підприємств, що надають послуги з технічного обслуговування та ремонту ліфтів, представників Держгірпромнагляду, представників ДП «Волинський експертно-технічний центр» (дозволи, експертизи, реєстрацію проводить дане підприємство), голів ОСББ. У процесі переговорів головам ОСББ вдалося переконати голову комісії, заступницю Луцького міського голови Соколовську Л.М., у важливості прийняття запропонованого ОСББ рішення, а саме: виконавчий комітет Луцької міської ради затвердить рішення загальних зборів ОСББ про передачу в користування підприємству пасажирських ліфтів, встановлених у житловому будинку для організації їх безпечної експлуатації та проведення технічного обслуговування та ремонту. 10 ОСББ, які мали в наявності протоколи зборів, 20 січня 2012 року отримали рішення. Нині - переглянуті угоди на технічне обслуговування та ремонт ліфтів, де ОСББ – колективний замовник і несе відповідальність лише за: безперебійну подачу напруги, збереження обладнання, незатікання ліфтової шахти та вчасну оплату послуг на наступний місяць за розрахунковим.

ІНСТРУМЕНТИ:

- загальні збори громадян,
- громадські слухання,
- участь у роботі депутатських комісій, у тому числі виступ на них,
- участь у роботі сесії місцевої ради, у тому числі виступ на ній,
- експертні думки вчених, спеціалістів, представників громадськості.

Підсумовуючи вищезазначені адвокаційні кампанії, варто підкреслити, що всі вони використовували у своїй роботі інструменти, ініційовані знизу, тобто, громадськістю:

● ІНСТРУМЕНТИ ВПЛИВУ ГРОМАДСЬКОСТІ:

● ІНСТРУМЕНТИ ВПЛИВУ ВЛАДИ:

Отже, як бачимо, у ході адвокаційних кампаній переважно використовувалися інструмент впливу на владу, ініційовані знизу. Проте майже у всіх кампаніях простежується поєднання різних інструментів – як ініційованих громадськістю, так й ініційованих владою.

Таким чином підтвердилися 2-у і 3-ю гіпотези дослідження: громадськість використовує переважно інструменти впливу на владу, ініційовані знизу. Водночас, майже всі кампанії поєднують у собі декілька інструментів впливу на владу.

III. ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВПЛИВУ ГРОМАДСЬКОСТІ НА ПРОЦЕС ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ОРГАНАМИ ВЛАДИ

На сьогодні в Україні створена ґрунтовна нормативно-правова база, що регламентує відносини у сфері залучення громадськості до процесу формування державної політики. А саме:

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ

ЗАКОНИ:

Закон України «Про місцеві державні адміністрації»

Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»

Закон України «Про органи самоорганізації населення»

Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад»

Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності»

Закон України «Про інформацію»

Закон України «Про доступ до публічної інформації»

Закон України «Про звернення громадян»

Закон України «Про громадські об'єднання»

Закон України «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації»

Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності»

УКАЗИ:

Указ Президента України від 7 лютого 2008 року №109/2008 «Про першочергові заходи щодо забезпечення реалізації та гарантування конституційного права на звернення до органів державної влади та органів місцевого самоврядування»

Указ Президента України від 5 травня 2011 року № 547/2011 «Питання забезпечення органами виконавчої влади доступу до публічної інформації»

Указ Президента України від 5 травня 2011 року № 548/2011 «Про першочергові заходи щодо забезпечення доступу до публічної інформації в допоміжних органах, створених Президентом України»

Указ Президента України від 24 березня 2012р. №212 «Про забезпечення умов для більш широкої участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики»

ПОСТАНОВИ:

Постанова Кабінету Міністрів України від 14 квітня 1997 р. N 348 «Інструкція з діловодства за зверненнями громадян в органах державної влади і місцевого самоврядування, об'єднаннях громадян, на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форм власності, в засобах масової інформації»

Постанова Кабінету Міністрів України від 5 листопада 2008р. № 976 «Про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади»

Постанова Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010р. №996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики»

Постанова Кабінету Міністрів України від 25 травня 2010р. №555 «Про затвердження Порядку проведення громадських слухань щодо врахування громадських інтересів під час розроблення проектів містобудівної документації на місцевому рівні»

Постанова Кабінету Міністрів України від 25 травня 2011 р. № 583 «Питання виконання Закону України «Про доступ до публічної інформації» в Секретаріаті Кабінету Міністрів України, центральних та місцевих органах виконавчої влади»

Постанова Кабінету Міністрів України від 29 червня 2011 р. № 771 «Про затвердження Порядку залучення громадськості до обговорення питань щодо прийняття рішень, які можуть впливати на стан довкілля»,

Постанова Кабінету Міністрів України від 13 липня 2011 р. № 740 «Про затвердження граничних норм витрат на копіювання або друк документів, що надаються за запитом на інформацію»

ІНШІ ДОКУМЕНТИ:

Наказ Міністерства юстиції від 23 червня 2010 р. № 1380/5 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо проведення експертизи проектів нормативно-правових актів на наявність корупційних норм»

[ДАЛІ ПРОДОВЖЕННЯ](#) ➔

WWW.IAAUKRAINE.ORG

Статути місцевих територіальних громад

Регламенти обласних та районних державних адміністрацій, обласних, районних, міських, районних у містах рад

Інструкції з діловодства

Положення про Громадські ради при обласних та районних державних адміністраціях, обласних, районних, міських радах (типові, згідно Постанови Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010р. №996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики).

Право громадян брати участь в управлінні державними справами та право на звернення до відповідних органів влади з метою захисту своїх прав та інтересів гарантовано у ст. 38 **КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ** «Громадяни мають право брати участь в управлінні державними справами» та у ст. 40 «Усі мають право направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів, що зобов'язані розглянути звернення і дати обґрунтовану відповідь у встановлений законом строк».

Деякі інструменти прямої форми участі громадян в управлінні місцевим справами закріплені у **ЗАКОНІ УКРАЇНИ «ПРО МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ»**:

ст.8: «Загальні збори громадян – це форма безпосередньої участі громадян у вирішенні питань місцевого значення. Рішення, які приймаються на загальних зборах, повинні враховуватися місцевими радами в їх діяльності»;

ст. 9: «Місцеві ініціативи - це викладена в письмовій формі пропозиція про розгляд місцевою радою (сільською, селищною, міською) та/або її виконавчим комітетом проекту рішення з питань, віднесених до її повноважень»;

ст. 13: «Громадські слухання – форма участі членів територіальної громади у прийнятті рішень. Територіальна громада має право проводити громадські слухання, зустрічатися з депутатами відповідної ради та посадовими особами місцевого самоврядування, під час яких члени територіальної громади можуть заслуховувати їх, порушувати питання та вносити пропозиції щодо питань місцевого значення, що належать до відання місцевого самоврядування. **Результати громадських слухань підлягають обов'язковому розгляду органом місцевого самоврядування»;**

ст. 14: «Органи самоорганізації населення - сільські, селищні, міські, районні в місті (у разі їх створення) ради можуть дозволяти за ініціативою жителів створювати будинкові, вуличні, квартальні та інші органи самоорганізації населення і наділяти їх частиною власної компетенції, фінансів, майна».

Інструменти впливу на місцеві органи виконавчої влади передбачені **ЗАКОНОМ УКРАЇНИ «ПРО МІСЦЕВІ ДЕРЖАВНІ АДМІНІСТРАЦІЇ»**, зокрема ст. 28: «Для реалізації наданих повноважень місцеві державні адміністрації

мають право... залучати вчених, спеціалістів, представників громадськості до проведення перевірок, підготовки і розгляду питань, що входять до компетенції місцевих державних адміністрацій, а також залучати громадян, суб'єктів господарювання, їх об'єднання, наукові установи та консультативно-дорадчі органи, що створені при органах державної влади та органах місцевого самоврядування і представляють інтереси громадян та суб'єктів господарювання, до підготовки аналізів регуляторного впливу та виконання заходів з відстеження результативності регуляторних актів». Ст. 39 цього ж закону до повноважень голів місцевих державних адміністрацій відносить право останніх утворювати для сприяння здійсненню повноважень місцевих державних адміністрацій консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи, служби та комісії, члени яких виконують свої функції на громадських засадах.

Широкі можливості для вивчення й аналізу владних рішень та діяльності влади в цілому громадськість отримала завдяки законам України «Про інформацію» та «Про доступ до публічної інформації». Зокрема, згідно зі ст. 5 Закону України «Про інформацію» усі громадяни України та юридичні особи мають право на інформацію. Ст.6 цього ж закону гарантує створення можливостей для вільного доступу до статистичних даних, архівних, бібліотечних і музейних фондів, інших інформаційних банків, баз даних, інформаційних ресурсів, а також зобов'язує суб'єктів владних повноважень інформувати громадськість та засоби масової інформації про свою діяльність і прийняті рішення.

Проте відкрити належний доступ до інформації, що знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, та інформації, що становить суспільний інтерес (у розумінні ст. 10 Європейської Конвенції з прав людини: «кожен має право на свободу вираження поглядів. Це право включає свободу дотримуватися своїх поглядів, одержувати і передавати інформацію...»), громадськість отримала із **ЗАКОНОМ УКРАЇНИ «ПРО ДОСТУП ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ»**. Саме ним найчастіше користуються фізичні особи, громадські та інші об'єднання для отримання потрібної інформації про діяльність влади. Положення вказаного законодавчого акту містять способи отримання публічної інформації:

на підставі запиту - це прохання особи до розпорядника інформації надати публічну інформацію, що знаходиться у його володінні; може бути індивідуальним або колективним. Запити можуть подаватися в усній, письмовій чи іншій формі (поштою, факсом, телефоном, електронною поштою) на вибір запитувача. Строк виконання – до 5 робочих днів з дня отримання запиту, проте може бути продовжений до 20 днів, у разі, якщо запит стосується надання великого обсягу інформації або потребує пошуку інформації серед значної кількості даних. Відповідь надається безкоштовно, проте у разі, якщо задоволення запиту на інформацію передбачає виготовлення копій документів обсягом більш ніж 10 сторінок, запитувач зобов'язаний відшкодувати фактичні витрати на копіювання та друк;

обов'язкове оприлюднення публічної інформації в офіційних друкованих виданнях, на офіційних веб-сайтах, на інформаційних стендах чи будь-яким іншим способом не пізніше 5 робочих днів із дня затвердження документа (проекти документів – не пізніше, ніж за 20 робочих днів до дати їх розгляду). Вичерпний перелік інформації, яку повинен оприлюднювати її розпорядник, наведено в статті 15 закону.

Законом визначено також інформацію з обмеженим доступом. Зокрема, такою є:

- конфіденційна інформація - інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень, та яка може поширюватися у визначеному ними порядку за їхнім бажанням відповідно до передбачених ними умов (окрім органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, органів влади Автономної Республіки Крим, інших суб'єктів, що здійснюють владні управлінські функції відповідно до законодавства та рішення яких є обов'язковими для виконання; юридичних осіб, що фінансуються з державного, місцевих бюджетів, бюджету Автономної Республіки Крим, - стосовно інформації щодо використання бюджетних коштів);
- таємна інформація - інформація, яка містить державну, професійну, банківську таємницю, таємницю досудового розслідування та іншу передбачену законом таємницю, розголошення якої може завдати шкоди особі, суспільству і державі;
- службова інформація - інформація «для службового користування», а також внутрішньовідомча службова кореспонденція, доповідні записки, рекомендації, якщо вони прямо пов'язані з розробкою напрямку діяльності установи або здійсненням контрольних, наглядових функцій органами державної влади, процесом прийняття рішень і передують публічному обговоренню та/або прийняттю рішень.

Обмеженню підлягає саме інформація, а не документ. Це, до речі, розповсюджена практика на заході. Коли є сторінка документу, інформація з обмеженим доступом замальовується, решта — оприлюднюється.

ОБМЕЖЕННЯ ПРАВА НА ОДЕРЖАННЯ ВІДКРИТОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ ЗАКОНОМ!

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО ЗВЕРНЕННЯ ГРОМАДЯН» передбачає право кожного громадянина України звернутися до органів державної влади, місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств, установ, організацій, незалежно від форм власності, засобів масової інформації, посадових осіб відповідно до їх функціональних обов'язків із зауваженнями, скаргами та пропозиціями, що стосуються їх статутної діяльності, заявою або клопотанням щодо реалізації своїх соціально-економічних, політичних та особистих прав і законних інтересів та скаргою про їх порушення. Таке звернення має бути розглянуто у місячний строк та надано відповідь заявнику, у разі необхідності термін може бути подовжено до 45 днів.

ЗВЕРНЕННЯ МОЖЕ БУТИ:

усним - на особистому прийомі або за допомогою засобів телефонного зв'язку через визначені контактні центри, телефонні «гарячі лінії» та записується (реєструється) посадовою особою;

письмовим;

електронна петиція – нова форма звернення до органу державної влади чи органу місцевого самоврядування з питання, що відноситься до його компетенції. Подається через сайт відповідного суб'єкта владних повноважень, або веб-сторінку громадського об'єднання, яке

збиратиме підписи на підтримку такого клопотання. Електронна петиція, адресована відповідно Президенту України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України, розглядається у порядку, встановленому цією статтею, за умови збору на її підтримку не менше, ніж 25 000 підписів громадян протягом не більше трьох місяців з дня оприлюднення петиції; збір підписів на підтримку якої здійснювався через веб-сайт громадського об'єднання, і яка протягом установленого строку набрала необхідну кількість підписів на її підтримку, не пізніше наступного дня після набрання необхідної кількості підписів надсилається громадським об'єднанням органу, якому адресована петиція. Інформація про це оприлюднюється на сайті не пізніше, ніж через три дні, а розглядається відповідним органом - не пізніше, ніж через 10 днів.

ВИМОГИ ДО КІЛЬКОСТІ ПІДПИСІВ ГРОМАДЯН НА ПІДТРИМКУ ЕЛЕКТРОННОЇ ПЕТИЦІЇ до органу місцевого самоврядування та строку збору підписів визначаються статутом територіальної громади:

до 1 тисячі громадян — не менше ніж 50 підписів;
 від 1 тисячі до 5 тисяч громадян — не менше ніж 75 підписів;
 від 5 тисяч до 50 тисяч громадян — не менше ніж 100 підписів;
 від 100 тисяч до 500 тисяч громадян — не менше ніж 250 підписів;
 від 500 тисяч до 1 мільйона громадян — не менше ніж 500 підписів;
 понад 1 мільйон громадян — не менше ніж 1000 підписів.

1^{тис} 50 підписів	1-5^{тис} 75 підписів	5-50^{тис} 100 підписів
100-500^{тис} 250 підписів	500-1000^{тис} 500 підписів	+1000^{тис} 1000 підписів

ПОСТАНОВА КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ВІД 3 ЛИСТОПАДА 2010Р. №996 «ПРО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УЧАСТІ ГРОМАДСЬКОСТІ У ФОРМУВАННІ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ» роз'яснює порядок проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, а також створення і діяльність при органах виконавчої влади громадських рад. Консультації, згідно з постановою, проводяться з питань, що стосуються суспільно-економічного розвитку держави, реалізації та захисту прав і свобод громадян, задоволення їхніх політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів. Мета - залучення громадян до участі в управлінні державними справами, надання можливості для їх вільного доступу до інформації про діяльність органів виконавчої влади, а також забезпечення гласності, відкритості та прозорості діяльності зазначених органів.

Органи виконавчої влади щороку складають орієнтовний план проведення консультацій з громадськістю та оприлюднюють його на своєму сайті. Громадські об'єднання та організації можуть ініціювати проведення консультацій з громадськістю з питань, не включених до орієнтовного плану, шляхом подання відповідних пропозицій громадській раді або

безпосередньо органу виконавчої влади. За підтримки такої ініціативи трьома й більше інституціями громадянського суспільства, такі консультації проводяться обов'язково. Протягом 3 днів з моменту початку таких консультацій орган влади подає проекти відповідних рішень та інформаційно-аналітичні матеріали.

Усі форми консультацій з громадськістю (публічне громадське обговорення, електронні консультації з громадськістю та вивчення громадської думки) можуть проводитися одночасно. Строк їх проведення визначається органом виконавчої влади, але не менше ніж 15 календарних днів.

Публічне громадське обговорення передбачає організацію проведення таких публічних заходів, як конференції, форуми, громадські слухання, засідання за круглим столом, збори, зустрічі (наради) з громадськістю; інтернет- та відеоконференції. Додатково у рамках публічного громадського обговорення можуть проводитися засідання громадських рад, інших допоміжних органів, утворених при органах виконавчої влади.

Електронні консультації з громадськістю проводяться на сайті органу виконавчої влади у підрубриці "Електронні консультації з громадськістю" рубрики "Консультації з громадськістю". Пропозиції та зауваження учасників публічного громадського обговорення подаються в усній та письмовій формах, які потім вивчаються та аналізуються. На їх основі готується відповідний звіт, який має бути оприлюднений на сайті відповідного органу влади.

На виконання вищеперелічених законів України, постанов Кабінету Міністрів, указів Президента України, місцевими органами виконавчої влади видані відповідні розпорядження голів державних адміністрацій та міських голів. Ними визначено перелік заходів, спрямованих на їх виконання, відповідальні структурні підрозділи, строки виконання завдань, спосіб інформування населення тощо. Ряд напрямків роботи зазначено у регламентах відповідних державних адміністрацій, місцевих рад, інструкціях з діловодства, положеннях, посадових обов'язках конкретних осіб.

Такі законодавчі та регіональні нормативні акти є основоположними для участі громадян, громадських об'єднань в управлінні державними та місцевими справами. Вони достатньо ґрунтовні, враховують різні способи і методи співпраці влади з громадою, передбачають як безпосередню, так і опосередковану участь громадськості. Отже, правильно використовуючи вказані інструменти, можна впливати на процес прийняття рішень.

Отже, проаналізувавши нормативно-правову базу, можна визначити такі **інструменти впливу** громадськості на процес прийняття владою рішень, закріплені чинним законодавством:

ІНСТРУМЕНТИ ВПЛИВУ:

 ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ГРОМАДЯН	 МІСЦЕВІ ІНІЦІАТИВИ	 ГРОМАДСЬКІ СЛУХАННЯ	 ОРГАНИ САМООРГАНІЗАЦІЇ
 ЕЛЕКТРОННІ ПЕТИЦІЇ	 УЧАСТЬ У РОБОТІ ДЕПУТАТ. КОМІСІЙ	 УЧАСТЬ У РОБОТІ СЕСІЇ МІСЦЕВОЇ РАДИ	 ЗУСТРІЧ ПОСАДОВИХ ОСІБ З НАСЕЛЕННЯМ
 ВІЇЗД ДЕПУТАТІВ НА МІСЦЯ	 МІТИНГИ, ПОХОДИ, ДЕМОНСТРАЦІЯ, ПІКЕТ	 КОНСУЛЬТАЦІЇ З ГРОМАДСЬКІСТЮ	 ЗВЕРНЕННЯ ГРОМАДЯН
 ГРОМАДСЬКА ЕКСПЕРТИЗА	 КОНСУЛЬТАТИВНО- ДОРАДЧІ ОРГАНИ	 ЗАЛУЧЕННЯ ПРЕДСТАВНИКІВ ГРОМАДСЬКОСТІ В ЯКОСТІ ЕКСПЕРТІВ	 ОСКАРЖЕННЯ В СУДІ ДІЙ ЧИ БЕЗДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВЛАДИ

Перелічені форми також можна розділити за принципом участі громадськості:

ІНІЦІАТИВИ, ОРГАНІЗОВАНІ ВНИЗУ.

- загальні збори громадян
- місцеві ініціативи
- громадські слухання
- органи самоорганізації населення
- електронні петиції
- участь у роботі депутат. комісій
- участь у роботі сесії місцевої ради, у тому числі виступ на ній
- мітинги, походи, демонстрація, пікет
- звернення громадян: письмові, на особистому прийомі, по «гарячій», «прямій» телефонних лініях
- громадська експертиза, у тому числі антикорупційна
- оскарження в суді дій чи бездіяльності органів влади.

ІНІЦІАТИВИ, ОРГАНІЗОВАНІ ЗВЕРХУ (ВЛАДОЮ):

- зустріч керівників та посадових осіб місцевих рад з населенням
- виїзд депутатів на місця з метою вивчення громадської думки
- консультації з громадськістю: публічне громадське обговорення, електронні консультації, вивчення громадської думки
- консультативно-дорадчі органи
- влада може залучати вчених, спеціалістів, представників громадськості в якості експертів
- оскарження в суді дій чи бездіяльності органів влади (прокуратура, вищі органи влади).

Для ефективної участі громадськості у прийнятті важливих рішень необхідним є виконання правових умов: право на доступ до достовірної інформації, право участі у процедурах прийняття рішень, право подавати скарги та звернення до суду. Зокрема, право на вільний доступ до достовірної

інформації гарантується Конституцією України, законами України «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації», «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації», указами Президента України від 5 травня 2011 року № 547/2011 «Питання забезпечення органами виконавчої влади доступу до публічної інформації», від 5 травня 2011 року № 548/2011 «Про першочергові заходи щодо забезпечення доступу до публічної інформації в допоміжних органах, створених Президентом України» та від 24 березня 2012р. №212 «Про забезпечення умов для більш широкої участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики». Також, згідно з Конституцією України та Закону України «Про місцеве самоврядування» усі засідання місцевих рад є відкритими і гласними, тобто, кожен громадянин має право прийти на засідання, послухати, виступити й надати відповідні зауваження, пропозиції, побажання з будь-якого питання.

ВИСНОВКИ

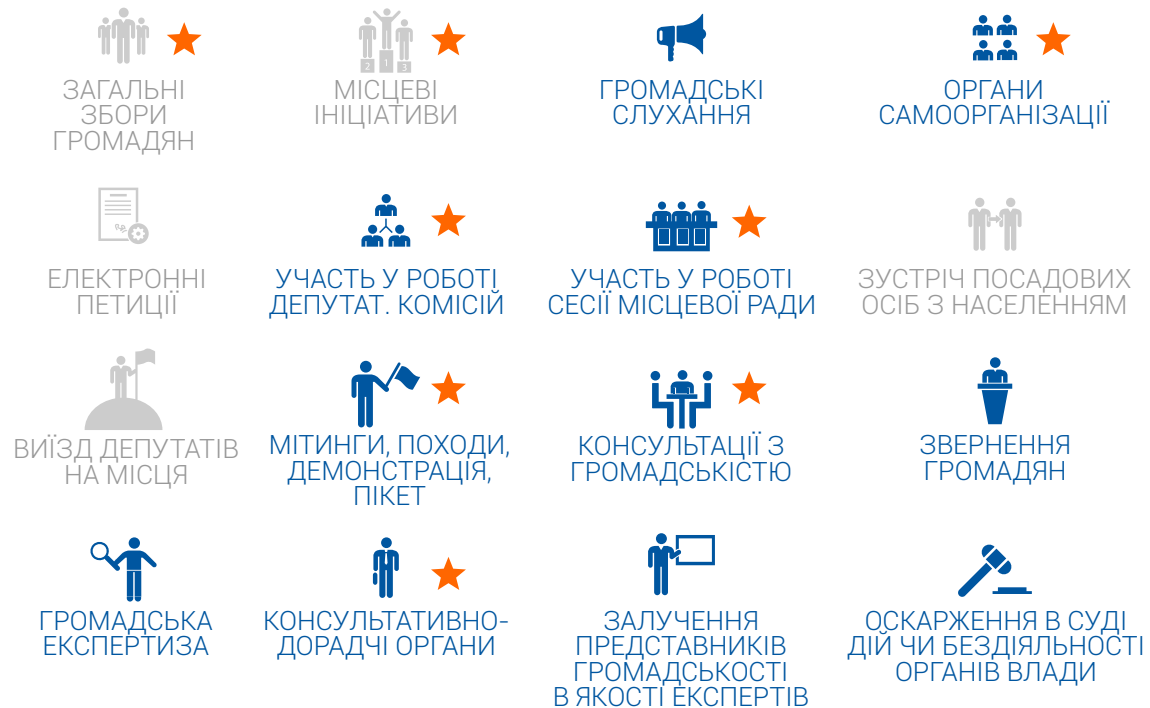
Громадські об'єднання можуть мати істотний вплив на хід демократичних перетворень. Найважливішим механізмом удосконалення і реформування регіональної політики є тісна співпраця державних, місцевих владних структур, громадських об'єднань, ЗМІ.

Законодавча база в Україні є достатньою для забезпечення права участі громадян та НУО у процесах підготовки та прийняття владних рішень. Проте залишається ряд прогалин у законодавстві щодо зобов'язання влади дійсно дослухатися та враховувати думку громадськості, а не проводити відповідні заходи «для галочки».

Чинним законодавством України передбачено й забезпечено використання таких інструментів впливу громадськості на владу:

 ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ГРОМАДЯН	 МІСЦЕВІ ІНІЦІАТИВИ	 ГРОМАДСЬКІ СЛУХАННЯ	 ОРГАНИ САМООРГАНІЗАЦІЇ
 ЕЛЕКТРОННІ ПЕТИЦІЇ	 УЧАСТЬ У РОБОТІ ДЕПУТАТ. КОМІСІЙ	 УЧАСТЬ У РОБОТІ СЕСІЇ МІСЦЕВОЇ РАДИ	 ЗУСТРІЧ ПОСАДОВИХ ОСІБ З НАСЕЛЕННЯМ
 ВІЇЗД ДЕПУТАТІВ НА МІСЦЯ	 МІТИНГИ, ПОХОДИ, ДЕМОНСТРАЦІЯ, ПІКЕТ	 КОНСУЛЬТАЦІЇ З ГРОМАДСЬКІСТЮ	 ЗВЕРНЕННЯ ГРОМАДЯН
 ГРОМАДСЬКА ЕКСПЕРТИЗА	 КОНСУЛЬТАТИВНО- ДОРАДЧІ ОРГАНИ	 ЗАЛУЧЕННЯ ПРЕДСТАВНИКІВ ГРОМАДСЬКОСТІ В ЯКОСТІ ЕКСПЕРТІВ	 ОСКАРЖЕННЯ В СУДІ ДІЙ ЧИ БЕЗДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВЛАДИ

Провівши експертне опитування представників НУО Вінницької, Волинської, Сумської та Харківської областей, депутатів міських рад-міст обласних центрів, було встановлено:

● ІНСТРУМЕНТИ, ЯКІ НАЙЧАСТІШЕ ВИКОРИСТОВУЮТЬ

★ НАЙВПЛИВОВІШІ ІНСТРУМЕНТИ

Таким чином, перша гіпотеза дослідження про те, що громадськість не достатньо використовує інструменти впливу на владу, передбачені чинним законодавством, підтвердилася частково. НУО у своїй діяльності використовують уже відпрацьовані й перевірені інструменти впливу, такі як звернення громадян, загальні збори громадян, громадське обговорення, участь у роботі депутатських комісій, у тому числі виступ на них, участь у роботі сесії місцевої ради, у тому числі виступ на ній, органи самоорганізації населення, консультації з громадськістю, консультативно-дорадчі органи, експертні думки вчених, спеціалістів, представників громадськості, яких влада може залучати в якості експертів. І значно менше - оскарження в суді дій чи бездіяльності органів влади, громадську експертизу, у тому числі антикорупційну.

Також друга і третя гіпотези дослідження підтвердилися: у всіх перерахованих вище 12 адвокаційних кампаніях було використано декілька інструментів впливу на процес підготовки та прийняття рішень органами влади. Тобто, у кожній з кампаній було більше, ніж два інструменти впливу. Крім того, спостерігаємо поєднання інструментів, ініційованих знизу, з інструментами, ініційованими зверху. Проте перші, безумовно, переважають. Отже, за підсумками дослідження встановлено, що перша гіпотеза про те, що наявна законодавча та регіональна нормативна бази щодо участі громадськості в управлінні державними справами є достатніми, проте виконуються переважно формально і не завжд, частково підтвердилася. Тобто, законодавство передбачає широкий спектр інструментів для участі громадськості в управлінні державними справами. Проте далеко не всі представники НУО, які мають постійний контакт з владою, задоволені рівнем їх співпраці, пояснюють це високим рівнем бюрократії, «відписками», часто процес прийняття рішень залишається непрозорим. Незважаючи на те, що громадськість активно бере участь в обговореннях, «круглих столах», періодично подає електронні петиції тощо, результат не завжди задовольняє всі сторони. Досить часто, на думку НУО, влада проводить обговорення «для

галочки», а органи місцевого самоврядування роблять це взагалі дуже рідко.

Друга гіпотеза про те, що більш ефективно вливати на процес підготовки та прийняття рішень органами влади можна через громадські об'єднання та коаліції, ніж одноосібно, підтвердилася повністю. Оскільки НУО представляє інтереси певної групи населення, то вона автоматично виступає від значно більшої кількості осіб. Отже, кількість стейкхолдерів зростає у рази. Крім того, авторитет і досвід організації будуть додатковим «плюсом» НУО у процесі вирішення питання.

Третя гіпотеза про те, що успішна адвокаційна кампанія поєднує в собі різні інструменти впливу на владу, підтвердилася повністю. На прикладі 12 адвокаційних кампаній чітко прослідковується поєднання кількох інструментів впливу на владу. Не видається можливим провести успішну кампанію з використанням лише одного чи двох інструментів. Позитивний результат дають декілька засобів, але у правильному поєднанні та часовому застосуванні.

Це підтверджується експертним опитуванням представників НУО, депутатського корпусу рад-міст обласних центрів, статистичними даними ОДА, обласних рад, міських рад міст обласних центрів та практичним використанням даних інструментів на прикладі 12 успішних адвокаційних кампаній.

Також у ході спілкування з НУО та депутатським корпусом було встановлено, що, на їх спільну думку, успішному проведенню адвокаційної кампанії можуть стати на заваді нерозуміння поняття «адвокасі» та особливостей адвокаційної діяльності, низька активність представників громадськості та відсутність у них юридичних та фінансових знань.

Правильне використання інструментів впливу на владу також передбачає:

- чіткий продуманий план кампанії,
- знання чинного законодавства,
- потужну медіастратегію,
- орієнтацію у строках та процедурах прийняття рішень,
- розуміння системи побудови влади та розподілу повноважень,
- кількісну складову (максимум учасників адвокаційних кампаній як фізичних осіб, так і НУО),
- поєднання кількох інструментів впливу на владу одночасно (заяви, експертні висновки, участь у засіданнях комісій, пікети, демонстрації, судові процеси тощо),
- залучення лідерів громадської думки до кампанії,
- об'єднання НУО в коаліції та асоціації,
- участь у роботі депутатських комісій та сесій місцевих рад,
- участь у роботі консультативно-дорадчих органах,
- розробка проектів нормативних документів.

У поєднанні з вірно підібраним меседжем кампанії, стратегією і тактикою, використання необхідних інструментів впливу на владу сприятиме успішному результату.

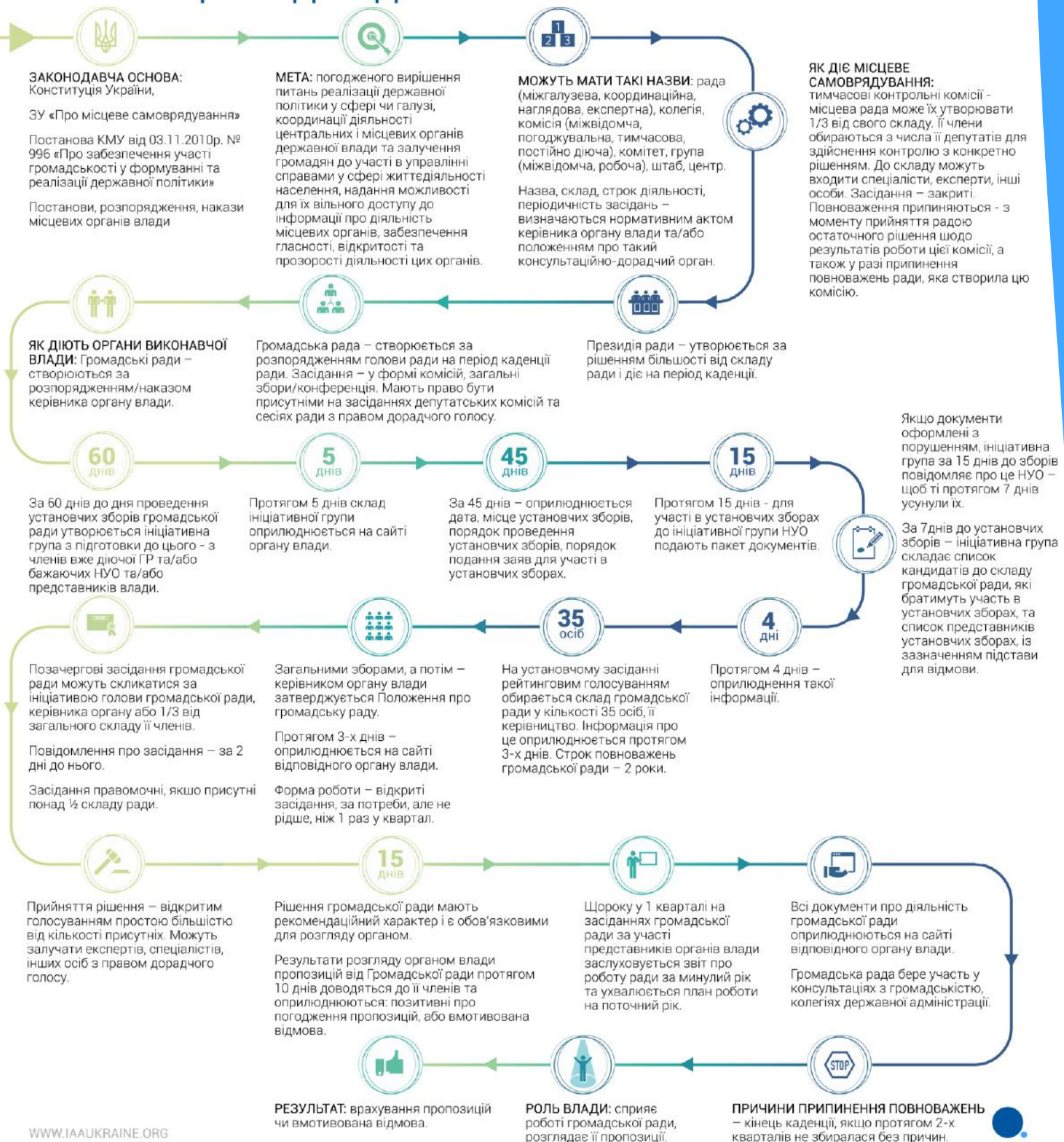
РЕКОМЕНДАЦІЇ

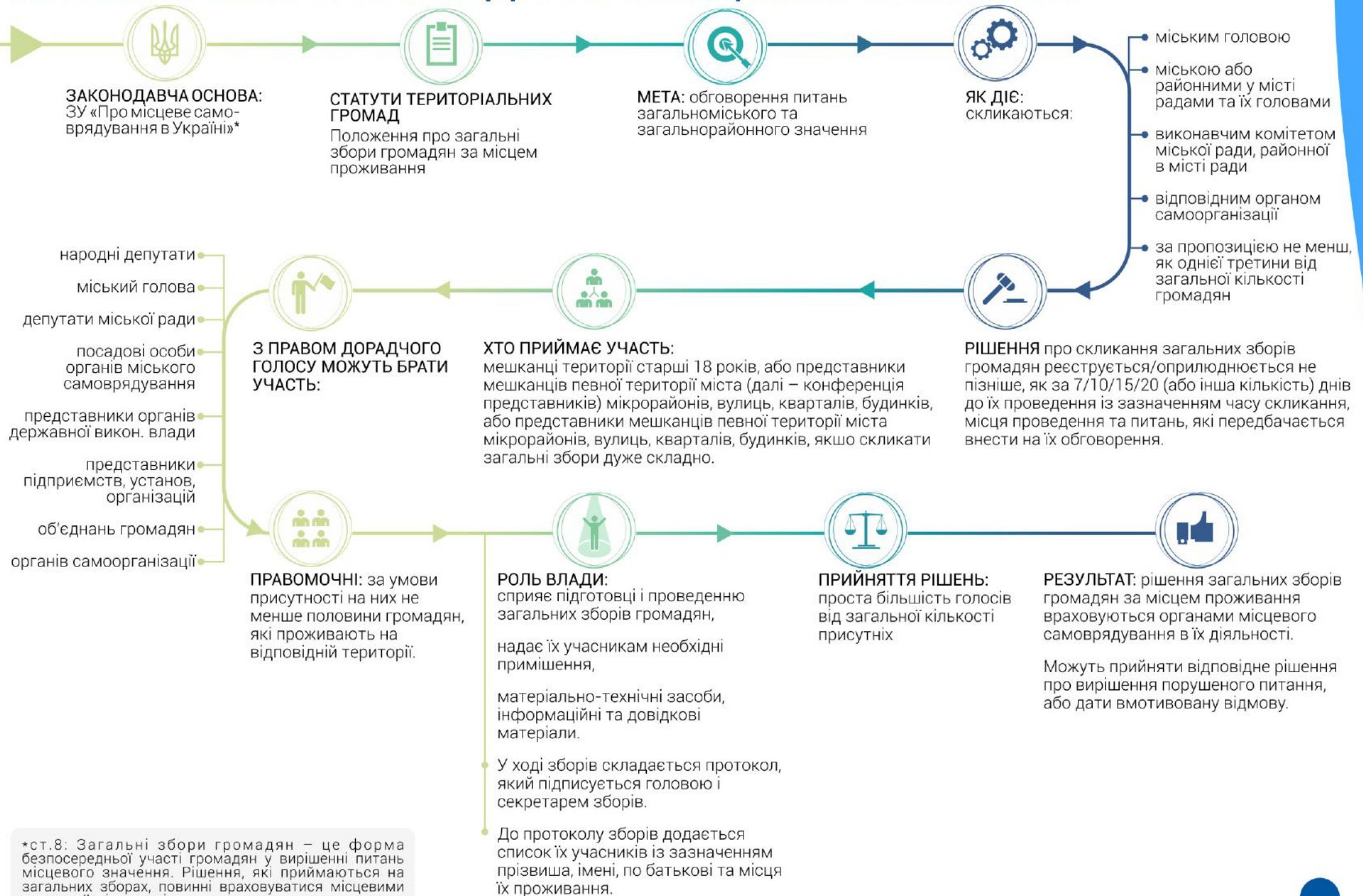
Для підвищення ефективності впливу громадськості на владу НУО необхідно:

- мати достатній рівень юридичних та фінансових знань,
- сміливо розглядати владу як «мішень адвокації», проте максимально використовувати конструктивні інструменти впливу на владу,
- прийняти або удосконалити нормативні документи, що стосуються публічних консультацій з громадою, а саме:
 - Статуту територіальної громади,
 - Положення «Про громадські слухання»,
 - Положення «Про місцеву ініціативу»,
 - Положення «Про загальні збори громадян»,
 - Порядок безпосередніх і опосередкованих публічних консультацій із громадськістю,
 - Положення про місцевий конкурс соціальних проектів неприбуткових організацій,
- консультативно – дорадчим органам чітко структурувати свою діяльність, переглянути й удосконалити якісний персональний склад для підвищення власної ефективності,
- у разі неефективності вже наявних громадських рад і колегій при головах місцевих рад й адміністрацій створювати незалежні громадські ради, які будуть громадським лобі у вирішенні актуальних регіональних проблем,
- НУО використовувати всі наявні інструменти впливу на владу, обмінюватися інформацією з іншими громадськими об'єднаннями щодо досвіду їх використання, об'єднувати зусилля задля досягнення спільної мети, вносити за необхідності зміни до чинного законодавства щодо розширення чи удосконалення вже діючих інструментів впливу на владу.

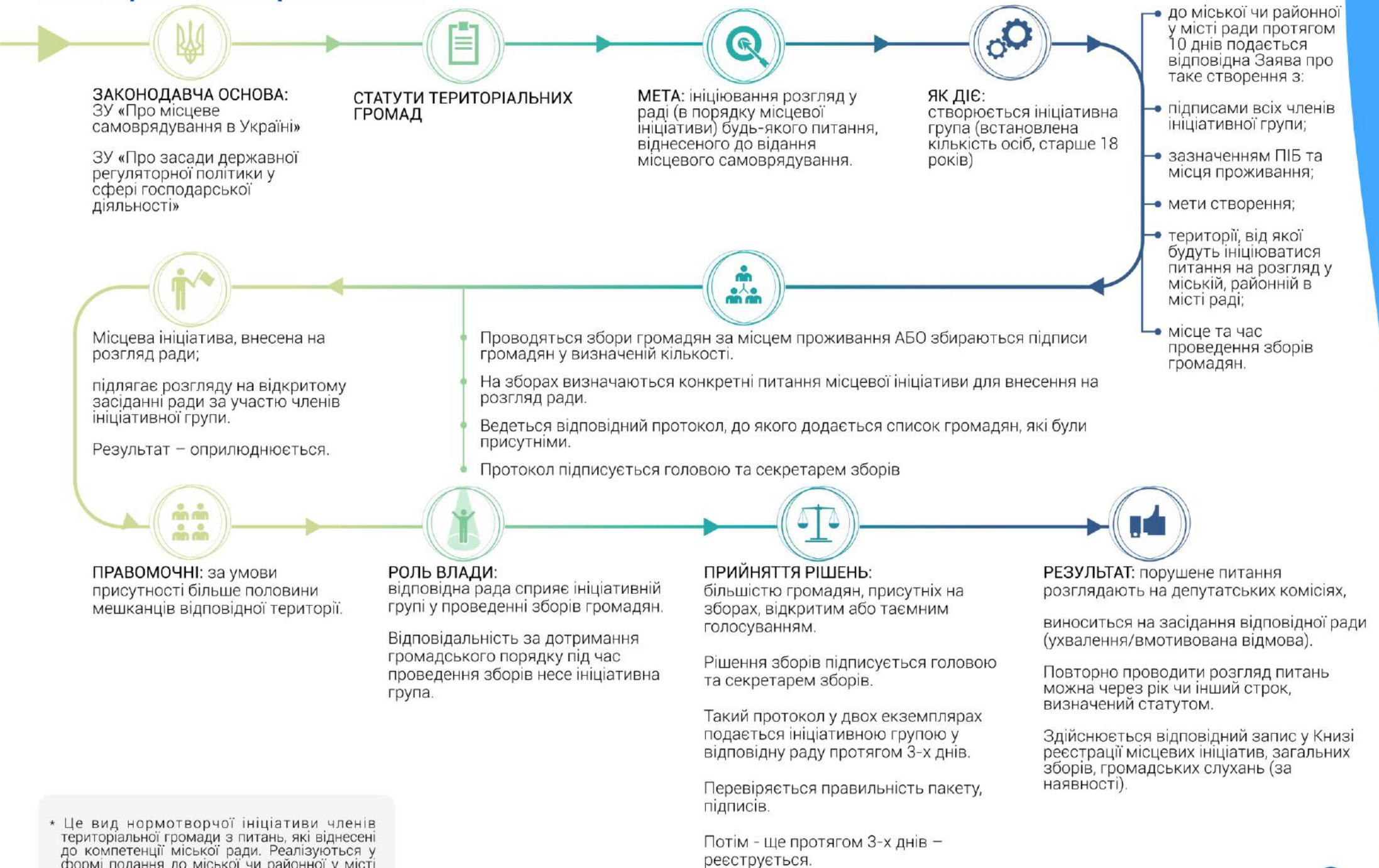

КОНСУЛЬТАЦІЙНО-ДОРАДЧІ ОРГАНИ

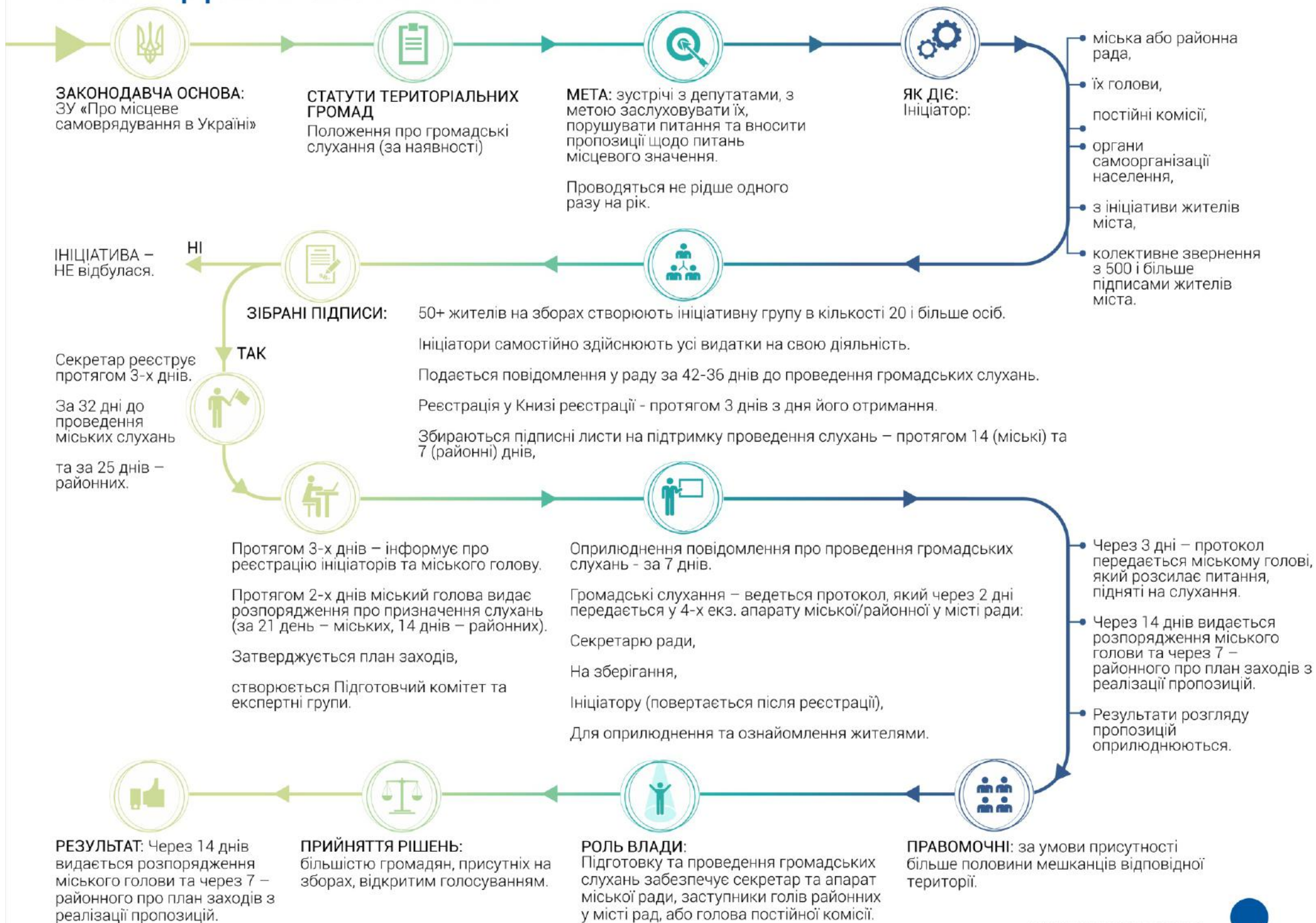

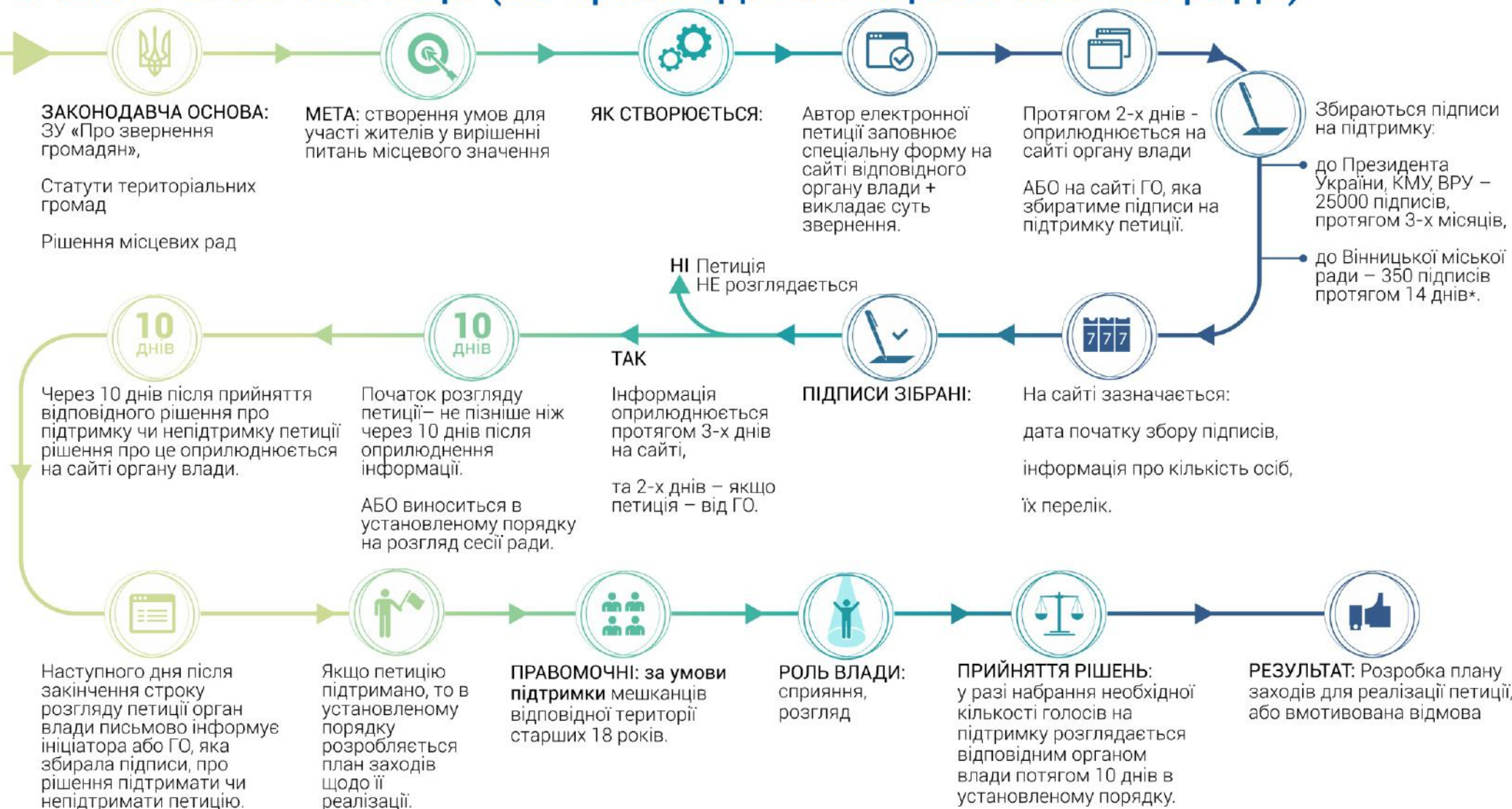
*ст.8: Загальні збори громадян – це форма безпосередньої участі громадян у вирішенні питань місцевого значення. Рішення, які приймаються на загальних зборах, повинні враховуватися місцевими радами в їх діяльності.

* Це вид нормотворчої ініціативи членів територіальної громади з питань, які віднесені до компетенції міської ради. Реалізуються у формі подання до міської чи районної у місті ради.

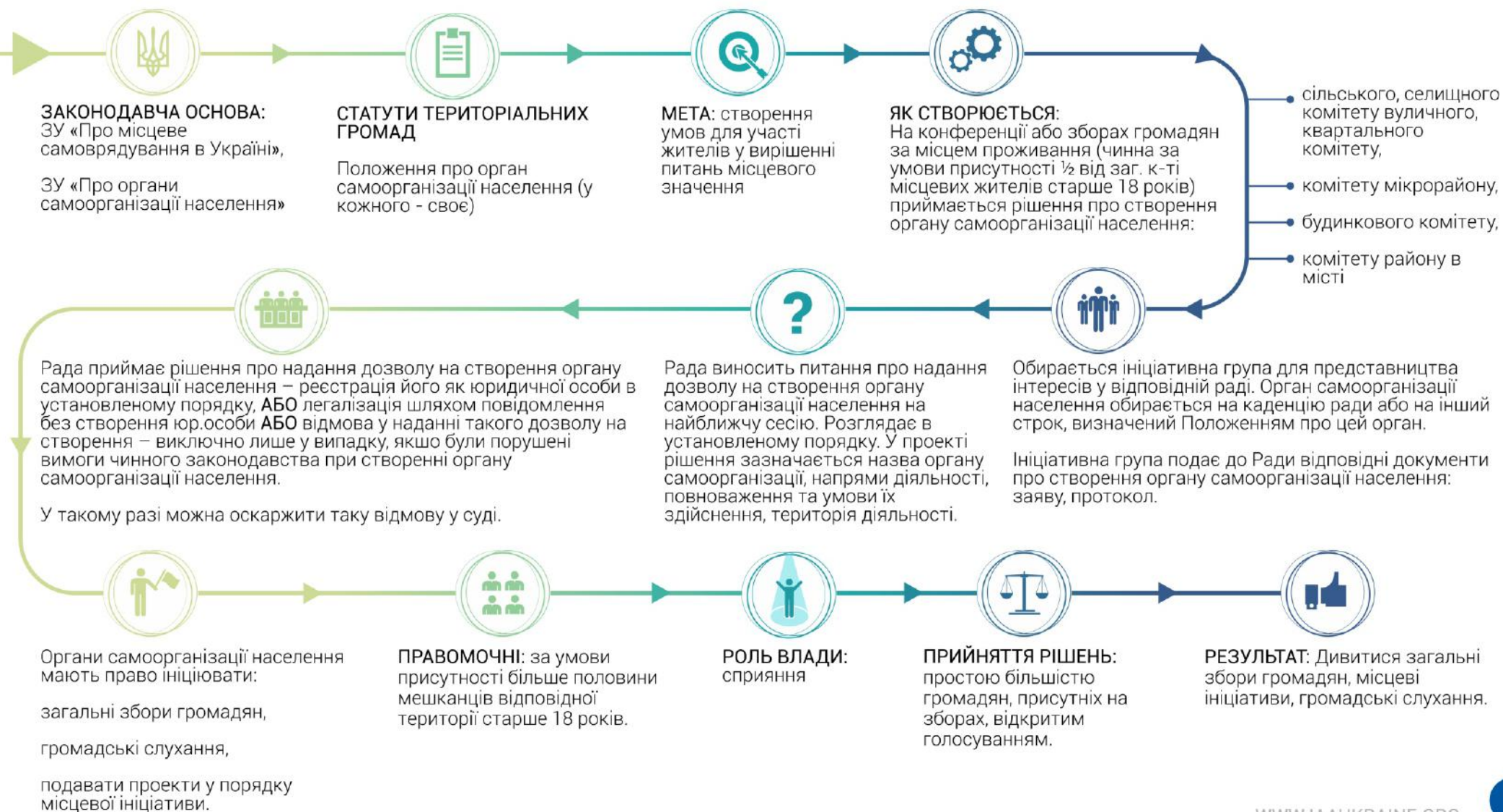
ЕЛЕКТРОННІ ПЕТИЦІЇ (на прикладі Вінницької міської ради)

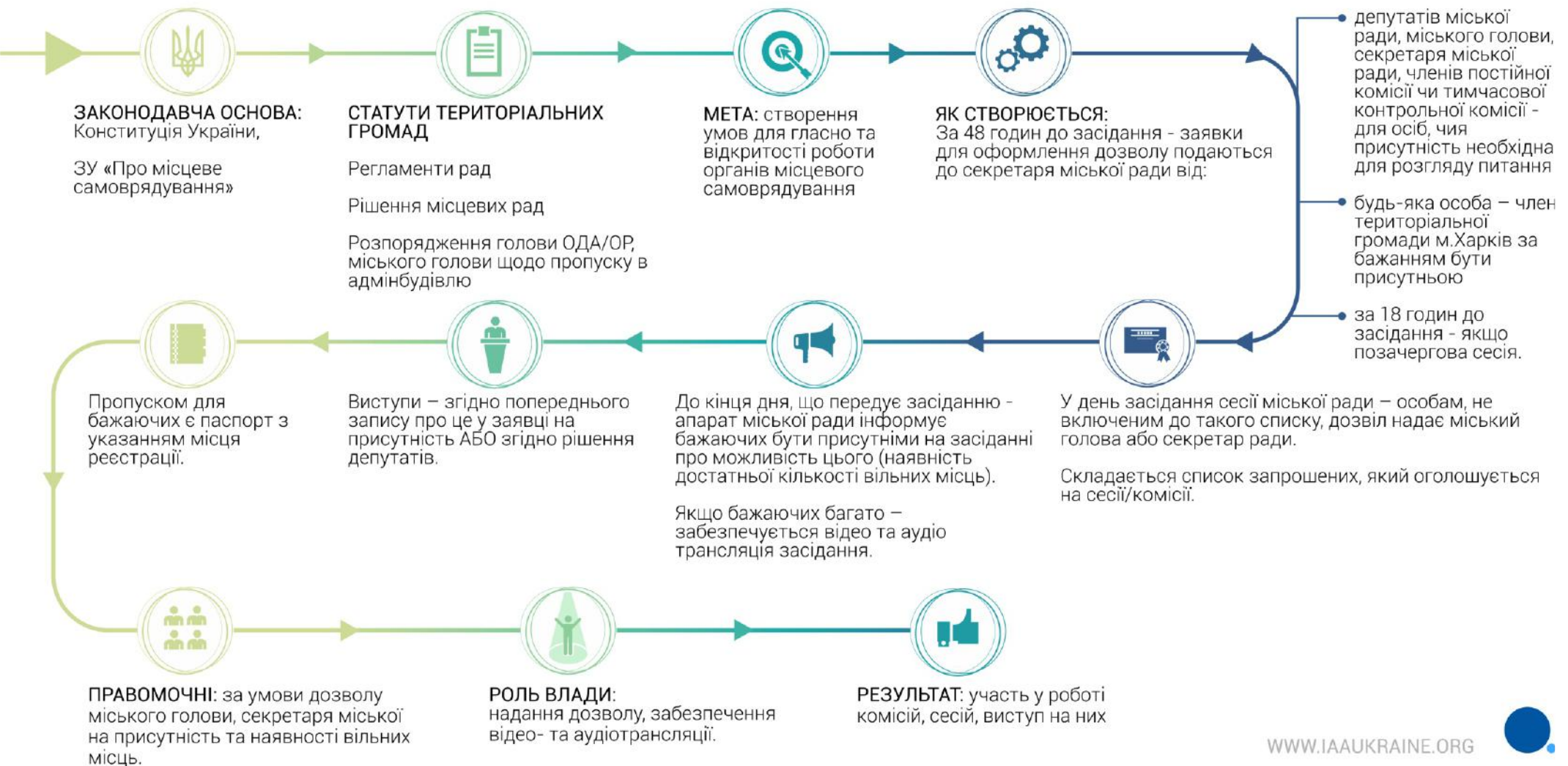
*Залежить від кількості населення:
до 1 тисячі громадян — не менше ніж 50 підписів;
від 1 тисячі до 5 тисяч громадян — не менше ніж 75 підписів;
від 5 тисяч до 50 тисяч громадян — не менше ніж 100 підписів;

від 100 тисяч до 500 тисяч громадян — не менше ніж 250 підписів;
від 500 тисяч до 1 мільйона громадян — не менше ніж 500 підписів;
понад 1 мільйон громадян — не менше ніж 1000 підписів.

ОРГАНИ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ

УЧАСТЬ У РОБОТІ ДЕПУТАТСЬКИХ КОМІСІЙ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВИСТУП НА НІЙ. УЧАСТЬ У РОБОТІ СЕСІЇ МІСЦЕВОЇ РАДИ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВИСТУП НА НІЙ (на прикладі Харківської міської ради)

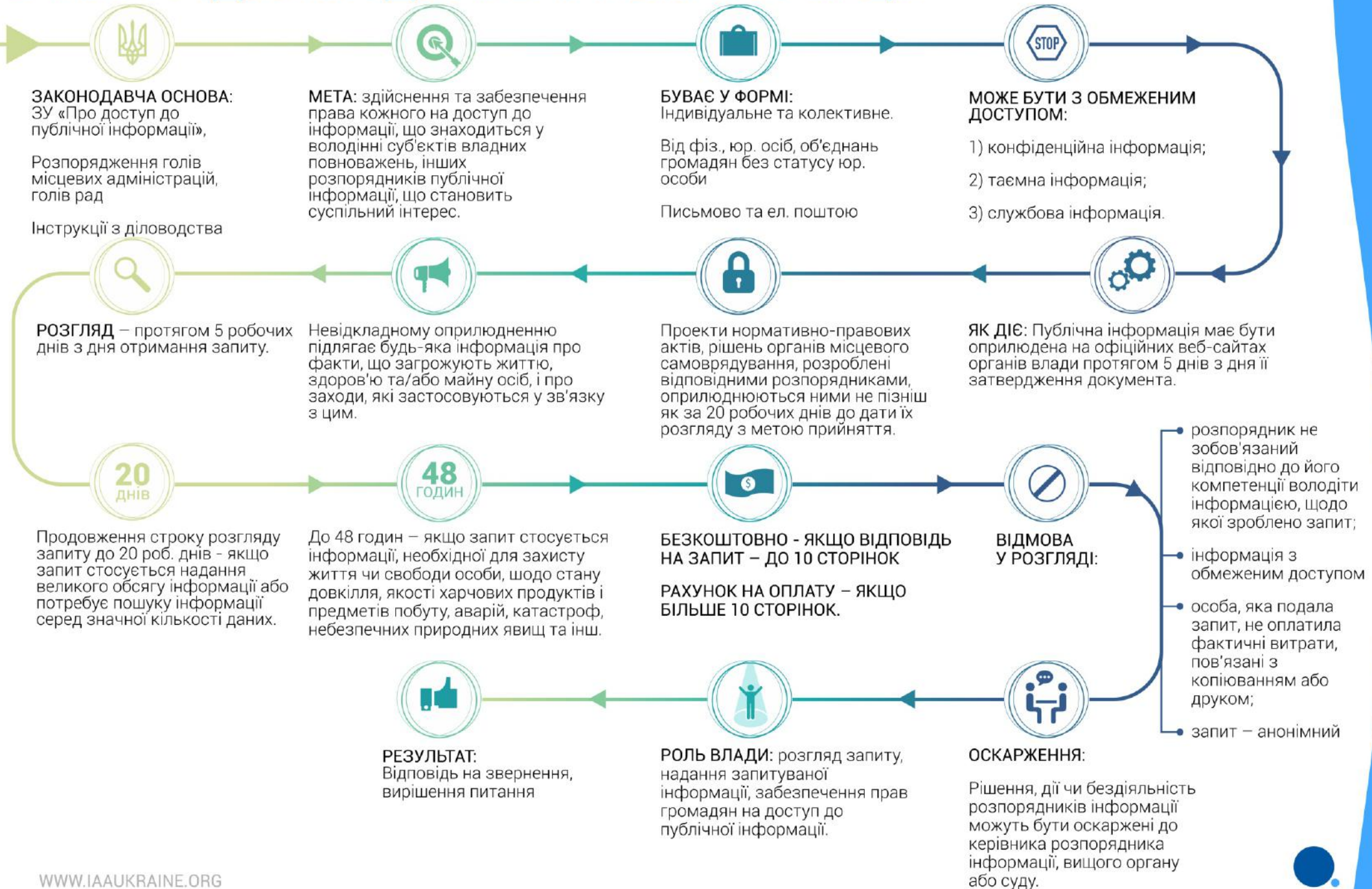
МІТИНГИ, ПОХОДИ, ДЕМОНСТРАЦІЯ, ПІКЕТ

ЗВЕРНЕННЯ ГРОМАДЯН: ПИСЬМОВІ, НА ОСОБИСТОМУ ПРИЙОМІ, ПО «ГАРЯЧІЙ», «ПРЯМІЙ» ТЕЛЕФОННИХ ЛІНІЯХ

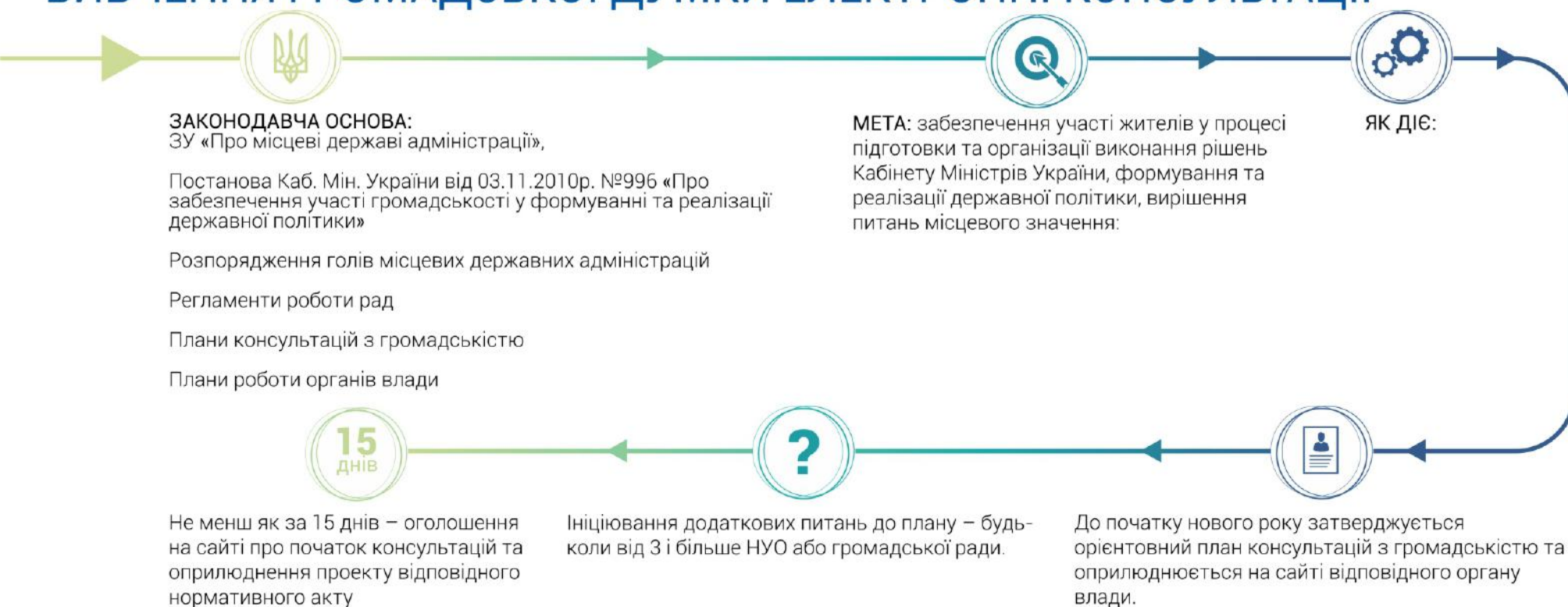
ЗАПИТ НА ДОСТУП ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

ЗУСТРІЧ КЕРІВНИКІВ ТА ПОСАДОВИХ ОСІБ МІСЦЕВИХ РАД З НАСЕЛЕННЯМ ВИЇЗД ДЕПУТАТІВ НА МІСЦЯ З МЕТОЮ ВИВЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ

КОНСУЛЬТАЦІЇ З ГРОМАДСЬКІСТЮ: ПУБЛІЧНЕ ГРОМАДСЬКЕ ОБГОВОРЕННЯ, ВИВЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ ЕЛЕКТРОННІ КОНСУЛЬТАЦІЇ

ПУБЛІЧНЕ ГРОМАДСЬКЕ ОБГОВОРЕННЯ* (від 15 днів до 3-х місяців)

ЕЛЕКТРОННІ КОНСУЛЬТАЦІЇ* (від 15 днів до 3-х місяців)

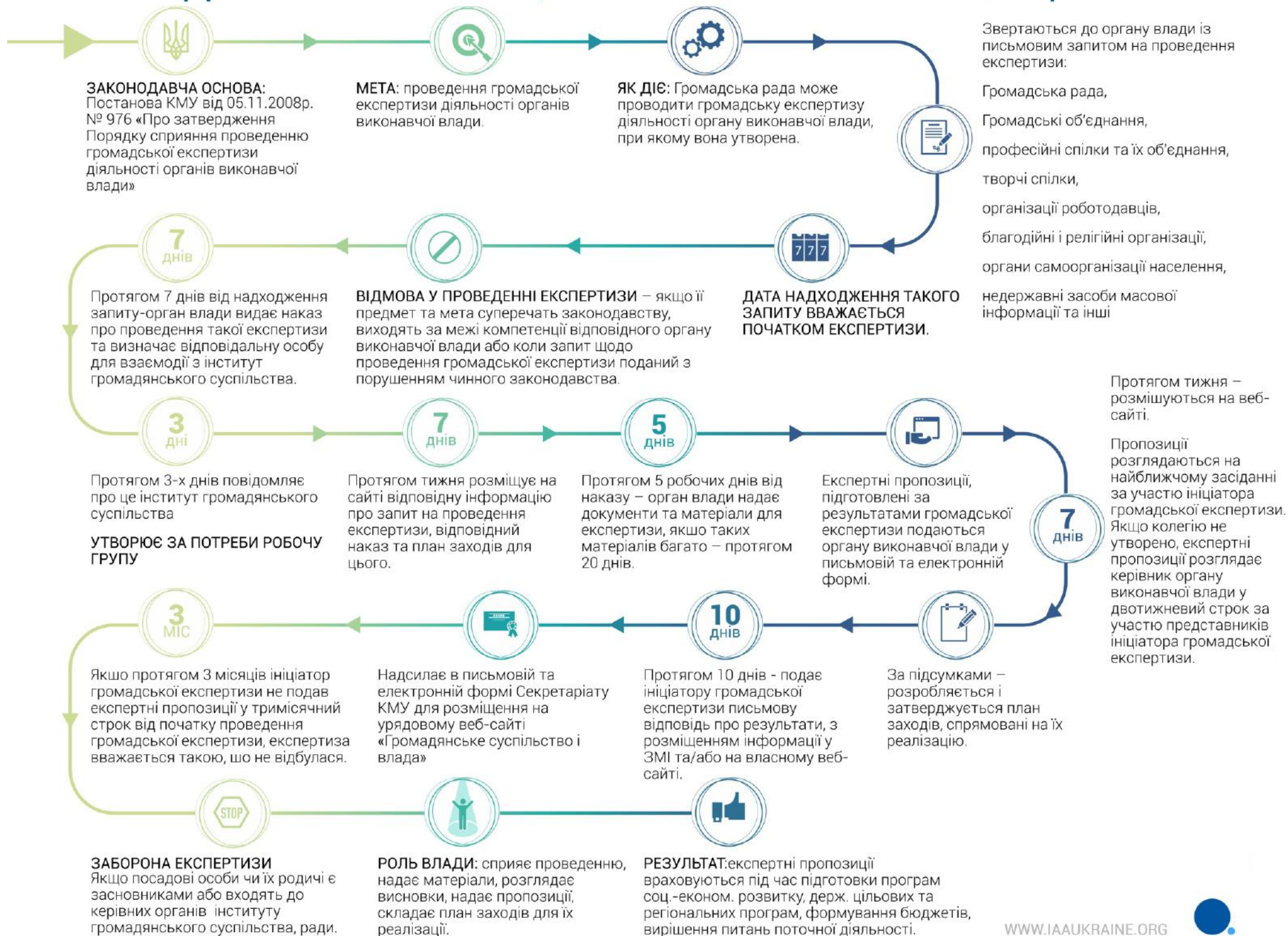

*Проводяться у підрубриці «Електронні консультації з громадськістю» рубрики «Консультації з громадськістю» офіційного веб-сайту органу виконавчої влади та урядовому веб-сайті «Громадянське суспільство і влада».

ВИВЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ* (до 3-х місяців)

*Відбувається шляхом проведення соціологічних досліджень та спостережень (опитування, анкетування, контент-аналіз інформаційних матеріалів, фокус-групи тощо); створення телефонних «гарячих ліній», проведення моніторингу коментарів, відгуків, інтерв'ю, інших матеріалів у ЗМІ.

ВЛАДА МОЖЕ ЗАЛУЧАТИ ВЧЕНИХ, СПЕЦІАЛІСТІВ, ПРЕДСТАВНИКІВ ГРОМАДСЬКОСТІ В ЯКОСТІ ЕКСПЕРТІВ*

*Участь вчених, спеціалістів, представників громадськості в якості експертів переважно відбувається за принципами роботи консультаційно-дорадчих органів, засідань постійних депутатських комісій, сесій рад, якщо інше не передбачено відповідними нормативними актами.

РІШЕННЯ про це приймає відповідний орган влади/його керівник.

Особа запрошується на відповідне засідання з правом дорадчого голосу, правом виступити, викласти свою думку.

ВРАХУВАННЯ ЧИ ВІДХИЛЕННЯ експертних пропозицій – за результатами голосування відповідного органу влади/консультаційно-дорадчого органу, що запросив особу.

Такий виступ має рекомендаційний характер, проте може слугувати вагомим аргументом для відповідного рішення.

ОСКАРЖЕННЯ В СУДІ ДІЙ ЧИ БЕЗДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВЛАДИ

ФІЗИЧНА
ОСОБА

ЮРИДИЧНА
ОСОБА

НУО

ОРГАНИ
ВЛАДИ

ВИЩІ ОРГАНИ
ВЛАДИ

можуть звертатися до суду на дії чи бездіяльність посадової/виборної особи, керівника органу влади у порядку адміністративного, господарського та кримінального судочинства.

